

Įspūdžiai, šeštąją paskaičius

R. E. MAZILIAUSKAS

SESTOJI PRADALGĖ. Literatūros metraštis. Redagavo K. Barėnas. Nidos knygų klubo leidinys. Nr. 75. 1969 m. Nidos adr.: 1 Ladbroke Gardens, London, W. 11, Great Britain. Leidinį galima įsigyti ir "Draugo", kaina \$3.12.

Pradalgės pagaliau pasivijo laiką: šeštoji, datuota 1969 m., pasaulin ir iškeliavo š. m. rugsėjo mėnesį. O Nidos darbuotojai visiškai rimtais veidais tikina, kad sekančiosios Pradalgės ne tik kad nebesivėluos, bet dargi pasirodys ateinančiųjų metų ankstyvą pavasarį.

Pradalgių ir kitų Nidos leidinių dažnokas vėlavimas praeitavo, atrodo, niekuomet neįvyko dėl redakcijos kaltės. Nidos rinkėjai rankraščių nelaukdavo, bet, anaiptol, rankraščių krūvelė visuomet savo eilės laukdavo rinkykloje. Tačiau šiuo metu kaip tik gerokai pasitaisė Nidos spaustuvė, taip sakant, materialinė bazė: įsigytas naujas linotipas. Naujasis linotipas iš tiesų nėra visiškai naujas, jis var totas, bet, palyginti, moderniškas ir pakeis metalo lauzan iškeliaujančią senelį, kurio jau daug lietuviškų knygų buvo surinkta. Šita aplinkybė Nidos darbuotojus, matyt, ir nuteikia optimistiškai dėl būsimųjų Pradalgių ateities.

Šeštosios išėjo po savotišku dr. Jono Griniaus ženkle. Jis metraštyje spausdinasi su dviem dar bais (trijų veiksmų komedija "Auksinė mergelė" ir straipsniu, pavadintu "Vertybių konfliktas dabartinėje lietuvių literatūroje", viso labo užpildydamas 37.5 proc. iš 400 tomo puslapių.

Tekyla klausimas, ar apamai buvo prasminga pastarąjį dr. J. Griniaus straipsnį Pradalgėse spausdinti. Pirmiausia, kaip išnašoje pažymėta, tas straipsnis iš tiesų buvo paskaita, prieš penkerius metus skaityta Studijų savaitėje Vokietijoje. Žinia, lietuviškoji spauda itin dideliais komunikacijos tempais nepasižymi, o ir rimtesnių paskaitų perspausdinimas kultūrinėje mūsų spaudoje išviro įprastiniu reiškinio, kuris iš tikrųjų net yra savaime suprantamas. Ir mūsų kultūros žurnalai, kaip "Aidai" ar "Metmenys", tokias paskaitas perspausdina su kelių ar net keliolikos mėnesių pavėlavimu, tačiau paskai-

tą perspausdinti po penkerių metų vis dėlto ir "mūsų sunkiomis tremties sąlygomis" jau truputį perdėta.

Svarbiausia, kad dr. Jonas Grinius šioje savo paskaitoje nieko naujo nė nepasako. Jo erudicija ir literatūros istoriko vardas visiems žinomas, o kaip savo srities specialistą ir žinovą jį vertina ir gerbia ne vien tik jo bendraminčiai. Tačiau lygia dalia visuomenei puikiai pažįstamos ir jo, sakykime "fundamentalistinės" pažiūros, kurias jis kartais labai atkakliai įveda ir į grynai literatūrinius klausimus. Dr. J. Grinius, žinoma, turi visišką teisę ir laisvę turėti savo nuomonę ir tą nuomonę viešai skelbti. Statistikos neturime, ją surinkti, tur būt, praktiškai būtų ir neįmanoma, bet rašančiojo nuomone, ryški dauguma tų, kurie rimtai domisi mūsų literatūros klausimais svetur, be pasaulėžiūros skirtumo, nepritaria dogmatiskam jo pažiūrom į grynai literatūrinius reiškinius.

Šiame straipsnyje dr. J. Grinius ne vieną puslapį paskiria dviem klausimams, kurie kada-

"Pradalgių" redaktorius rašytojas K. Barėnas

se mūsų spaudoje sukėlė aštrias kontroversijas, jaudrinusias aistras ir išaukusias ilgus bei išsamias polemikas. Tie ginčai sukosi apie V. Ramono romaną "Kryžiai" ir apie A. Skėmos kūrybą. Abejais atvejais dr. J. Grinius į pokalbius buvo labai aktyviai įsivėlęs, dalinai juos net išsiau-kęs, ir pažėręs po nemažą žiupsnį savo samprotavimų. Ir šiame straipsnyje jis šiais klausimais nieko naujo nepasako, jokių naujų argumentų savo tezėm paremti neiškla, tepakartodamas savo senas, visiems gerai žinomas pažiūras.

Joks laicistiškas, liberališkas, bedieviškas ar nekrikščioniškas (ar dar kaip kitaip pavadinkime) žmogus, rimtai ir sąžiningai literatūriškai vertindamas "Kryžius", nepaneigs šito romano literatūrinės vertės ir nesiginčys su dr. Kebliu, šitą knygą priskyriusiu prie geriausiųjų išėjusių romanų. Tačiau lygia dalia būtų nesąžininga nepripažinti nė A. Skėmos literatūrinių laimėjimų, visiškai nepriklausomai nuo to, ar kam nors yra priimtina jo pasaulėžiūra, ar ne.

Kalbėdamas apie Ramono "Kryžius", dr. J. Grinius aistringai gina "teisę rašytojui turėti

savo aiškią pasaulėžiūrą", kam, žinoma, tegalima 101 proc. pri-tarti. Tačiau toji teisė vis dėlto yra visuotinė, taikytina ne tik Ramonui, bet ir Skėmai, ne tik pa-čiam Griniui, bet ir, sakykime, Sajai arba Sluckiui. Literatūrinis pokalbis pirmoje eilėje juk sukasi apie kaip, o ne apie ką...

O Pradalgių redaktorius, šita dr. J. Griniaus straipsnį spausdin-damas, gal būt, ir visiškai de-mokratiškai pasielgė. Tai vis dėlto vienintelis periodinis litera-tūrinis leidinys svetur, ir redak-torius, atrodo, skrupulingai sten-giasi jo puslapiuose išlaikyti reikiamą pažiūrų pusiausvyrą, idant Pradalgės nenusidažytų pernelyg vienpusiška spalva. Anksčiau spausdinęs L. Dovyde-no samprotavimus, kurie ne vien-am galėjo kvėpelti subjekty-vumu, vėliau spausdinęs R. Šil-bajorio interpretaciją apie Mac-kaus kūrybą, kuri ideologiškai ir dr. Griniui, tur būt, nebuvo itin artima, nūn leido pasisakyti ir pačiam dr. J. Griniui. Tokia pa-žiūra įvairybė, be abejo, labai pagirtina. Bėda tik tame, kad dr. Griniaus tezės jau seniai pažįsta-mos, o be to, dar ir penkeriais metais per vėlai spausdinamos.

A. T. Antanaitis šiuo metu, tur būt, bus produktyviausias išėjusių literatūros kritikas. Pa-varde ir slapyvardžiais (kurie jau senokai nustojo būti itin "slap-ti") pasirašytos jo recenzijos ir apamai literatūriniai rašiniai nuolatos spausdinami mūsų kul-tūros žurnaluose ir geresniuosiuo-se laikraščiuose, o pastabumas ir literatūrinė įžvalga pastaruo-ju metu regimai plėtėsi, ir jis, kaip literatūros apžvalgininkas, neabejotinai subrendo.

Kaip ir visose srityse, kurios anglosaksų šnekoje vadinamos "arts", o ne "sciences", atseit, kurios nėra priskiriamos prie mokslo, taip ir literatūrinuose sampratavimuose visiško objektyvumo pasiekti, matyt, apamai neįmanoma: čia reikia ir intui-cijos, ir jautrumo, pagaliau ir sko-nio, o tai vis vertybės, kurios sun-kiai išmatuojamos... Ir su Anta-naičio reikšiamomis literatūrinė-mis nuomonėmis galima sutikti arba ir ne, bet jis jas kiekvienu atveju reikšia inteligentiškoje plotnėje, kas nūdienėje mūsų literatūrinėje kasdienybėje jau laikytina nemenku laimėjimu.

Šeštojoje A. T. Antanaitis (Nukelta į 2 psl.)

Clevelando "Grandinė" šokėjos vainiko šokyje. Praėjusį savaitgalį "Grandinė" lankėsi Hartforde ir Bostone. Margučio pakviesta, lapkričio 30 d. "Grandinė" šoks ir Chicagoje. Platesnis interview apie tai bus ateinančio šeštadienio "Draugo" laidoje.

Kertinė Parastė

KAS ŠITAI PADARYS?

Dažnomis progomis daug kalbame (bet nedaug padaro-me) apie informaciją svetim-taučiams, supažindinant juos su mūsų tautos tragedija, pra-eitimi, istorija ir p. Retomis progomis (dažniausiai partiza-niškai) kai ką ir padarome šio-je srityje, išleisdami vieną ki-tą veiklą bei brošiūrą apie Lietuvą.

Tačiau beveik visai nieko nedarome, net ir labai mažai kalbame apie tinkamą lietuviškos išėjusių pristatymą šio krašto gyventojams. Prieš kiek laiko teko vartoti vieno universiteto sociologijos de-partmento bibliografinį biule-tenį, kuriame nuolat talpinama straipsnių bei knygų sąrašas apie etninių grupių gyvenimą ir darbus Amerikoje. Paskuti-nių dešimties metų bibliografi-joje tužtikau tik vieną vei-kalą apie lietuvių, būtent, vie-nos mūsų parapijos istoriją, parašytą anglų kalba. Tuo pa-čiu metu kitų tautybių straips-niai ir veikalai užėmė ištisus biuletenio puslapius. Ypatingai šioje srityje aktyvūs yra uk-rainciai.

Ta bibliografija privertė su-simąstyti ir pagalvoti apie bū-tinbę savo tautinę grupę tin-kamiau ir rimčiau pristatyti gyvenamajai aplinkai. Artė-jant pirmajam platesniam mū-sų mokslo darbuotojų susiva-žiavimui, kyla mintis, jog ypa-tingai mūsų humanitarai (so-ciologai, psichologai, ekono-mistai ir kt.) galėtų užpildyti šią spragą. Šio krašto piliečiui lietuviui dažnai tebėra pažįsta-mi tik iš Upton Sinclair "The Jungle" romano puslapių, kur gyvenimas sukasi apie alkoho-lį, užėigas ir skerdyklas. Gi tikro bei pilno vaizdo apie šiandieninius lietuvių neturi nei paprastas darbininkas, nei profesionalas, nei mokslininkas amerikietis.

Bent dalinam padėties page-rinimui labai puikiai pasitar-nautų rimta mokslinė studija — veiklas anglų kalba, duo-das dabartinio Amerikos lie-

tuvių gyvenimo profilį-skers-piūvį. Toks veikalas turi būti rimtai, akademiniai paruoštas ir jame atsispindėtų visos mū-sų gyvenimo sritys.

Čia skaitytojas susipažintų su mūsų kūryba, darbas ir siekimais, mūsų švietimo ir mokslo institucijomis, su lietu-viškos šeimos raida ir proble-momis, su mūsų ekonominiu pajėgumu, religiniais pasireiš-kimais ir p. Tai būtų sociolo-ginė - psichologinė - ekonominė studija, paruošta tų sričių spe-cialistų ir išleista kurioje nors šio krašto leidykloje. O gal ir kuris universitetas susidomėtų tokio veikalo išleidimu?

Ką tuo pasiektume? Pir-miausia, veikalas parodytų, jog mes jau esame išėję iš Sinclair knygos puslapių ir pa-liekame savo pėdsakus aplin-koje. Antra, toks veikalas ob-jektiviai bandytų pristatyti dabartinį lietuvių tautinės gr-upės veidą bei darbus, kuriais jungiamės į šio krašto gyveni-mą. Trečia, toks leidinys bei savęs tinkamas pristatymas skaitytojui ir Lietuvą padary-tų ne vien tik Baltijos pajūriu, bet realia, matoma šio krašto dalimi. Ketvirta, gal jis būtų akstinu mūsų akademiniam jaunimui kai kurias iškeltas sritis giliau ir plačiau pastadi-juoti, tuo padarant įnašą ir į bendrą mokslinę literatūrą.

Prieš kelerius metus JAV Lietuvių Bendruomenės Centro valdyba buvo užsimojusi orga-nizuoti tokio veikalo leidimą, de-ja, susidėjus aplinkybėms, jis liko nerealizuotas. Šiandien pats laikas vėl imtis iniciaty-vos, nes tokio veikalo paruoši-mas — tai ne vienos dienos darbas. Kaip paprastai, di-džiausia problema bus išsiaiš-kin-ti, kas bus atsakingas už tokio veikalo leidimą. Yra ke-lios galimybės. Pirmoji — jau minėta JAV LB Centro valdy-ba. Antroji galimybė būtų, jei įsisteigtų mokslo draugija; pirmuoju savo uždaviniu ji ga-lėtų ir užsibrėžti tokį darbą atlikti. Trečioji — turime visą (Nukelta į 2-rą psl.)

Šiame numery

- Kas šitai padarys?
- Įspūdžiai, šeštąją paskaičius.
- Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane: prof. dr. Sarūnas Užgi-ris, dr. Remigijus Gaska, prof. dr. R. Viskanta, inž. Stasys Bačkaitis, dr. A. Nasvytis.
- Išvietintieji ir atstumtieji.
- Prof. dr. R. Šilbajoris puolamas okupuotoje Lietuvoje.
- Tauta, rašytojas ir veikalas.
- Zarasų operacija.
- A. Stulginskio laiškai.
- Pas dalininkę užbėgus.
- Akademinės prosvaitės.

Čikagiečiai klausosi Anglijos lietuvių rašytojų kūrybos praėjusį sekmadienį (lapkričio 9 d.) Jaunimo centre. Chicago Anglijos lietuvių klubo pakviesti, šioje šventėje asmeniškai dalyvavo ir savo kūrybą skaitė iš anapus Atlanto atskridę rašytojai poetas Vladas Šlaitas ir Jonas Kuznickis - Gailius.

MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMO EKRANE (VII)

Prof. dr. Šarūnas Užgiris

JURGIS JANUSAITIS

Mokslo ir kūrybos simpoziume yra numatyta keletas mokslinių posėdžių. Juose bus aptarta įvairios mokslo šakos ir pasiekti laimėjimai tose srityse. Lapkričio mėn. 28 d. 3 val. 30 min. po pietų Midway House patalpose turėsime progos stebėti "Medžiagos ir energijos technologijos" sesiją, kuriai vadovaus dr. Romualdas Kašuba ir dr. Stepas Matas. Gi šioje sesijoje prelegentais yra numatyti dr. Šarūnas Užgiris, dr. Romualdas Viskanta, magistras Stasys Bačkaitis, dr. A. Nalavytis ir R. Gaška. Ši mokslinė sritis taip pat domina ir plačiąją visuomenę, nes joje bus kalbama apie paskutinį šių dienų technikos žodį. Šia proga ir supažindinsime plačiau su šios sesijos dalyviais, mūsų jaunosios kartos mokslininkais.

Dr. Šarūnas Užgiris, asistentas-profesorius, konsultantas Illinois Institute of Technology ir vadovauja Dept. of Mechanical and Aerospace Engineering. Gimęs nepilni Lietuvoje, 1936 m. Aukštųjų mokslus baigė Amerikoje. Gimnaziją baigė Springfield Illinois 1954 m., B.S.M.E. laipsnį įgijo Illinois universitete, studijuodamas mechaninę inžineriją ir iš to pat srities magistro laipsnį (M.S.M.E.) Illinois Institute of Technology gauna 1963 m. Ši jauną ir gabų vyrą vilioja šių dienų technikos mokslai, igytais laipsniais nepasitenkina ir studijas tęsia tame pat institute, kur 1966 metais savo mokslus patangas apvainikuoja Ph. D.M.A.E. — doktoratu baigdamas Mechanical and Aerospace Engineering mokslus ir apgindamas tezę: Optimal Control of Distributed Parameter Systems. Yra skaitęs

Prof. dr. Šarūnas Užgiris

Dr. Remigijus Gaška

Gimęs 1932 m. spalio mėn. 1 d., Molėtuose, Utenos apskr. Pradžios ir vidurinę mokyklą pradėjo Žemėlėje, Šiaulių aps. Baigė Muencheno lietuvių gimnaziją (Pirmuono mokyklą) — 1949 m. Atvykęs (1950 m.) Amerikoje įstojo į University of Illinois (1951), kurį baigė B.S. laipsniu chemijoje inžinerijoje 1955 m. M.S. laipsnį įgijo 1957 m. ir Ph.D. laipsnį 1959 m., abu iš cheminės inžinerijos Pennsylvania State Universitete.

Nuo 1959 m. dirba Dow Chemical Co., Midland, Michigan tyrimų ir tyrimų administracijos srityje. Nuo 1967 m. — direktorius Cheminės inžinerijos laboratorijos. Autorius įvairių mokslinių darbų; turi užpatentavęs 15 patentų iš neorganinės ir pramoninės chemijos srities.

Dalyvavęs (nuo 1946 m.) Lietuvių skautų brolijos veikime, skautas vyti. Už nuopelnus lietuviškai skautijai apdovanotas Tėvynės Sūnaus žymeniu (1958 m.). Santaros narys. Lietuviškos studentijos organizatorius, Liet. studentų sąjungos Chicago skyriaus vicepirmininkas (1952-53). Dvylika metų (1953-65) gynęs Akademinių sporto klubo LITUANICA spalvas krepšinyje. Liet. krepšinio Š. Amerikos rinktinės dalyvis (1957-58). FASK'o iždininkas (1955-56). Š. Amerikos Lietuvių krepšinio komiteto pirmininkas (1965-68). Krepšinio teisėjas; su lietuvišiais krepšininkais dalyvavęs krepšinio garstrolėse P. Amerikoje (1959 m.) ir Australijoje (1964 m.), dalį kelionės kaip pastarosios išvykos vadovas.

Šiuo metu — pirmininkas Midlando chemijos inžinerijos (AI-ChE) sekcijos, turinčios 420 narių, 1969 m. vasarą buvo pakviestas ir dalyvavo metiniame American Society for Engineering Education (ASEE) suvažiavime

kaip dalyvis diskusijų, svarstančių ateities reikalavimus inžinerijai paruošimui. 1966 m. metinio chemijos inžinerijos suvažiavimo Detroito programos komiteto narys.

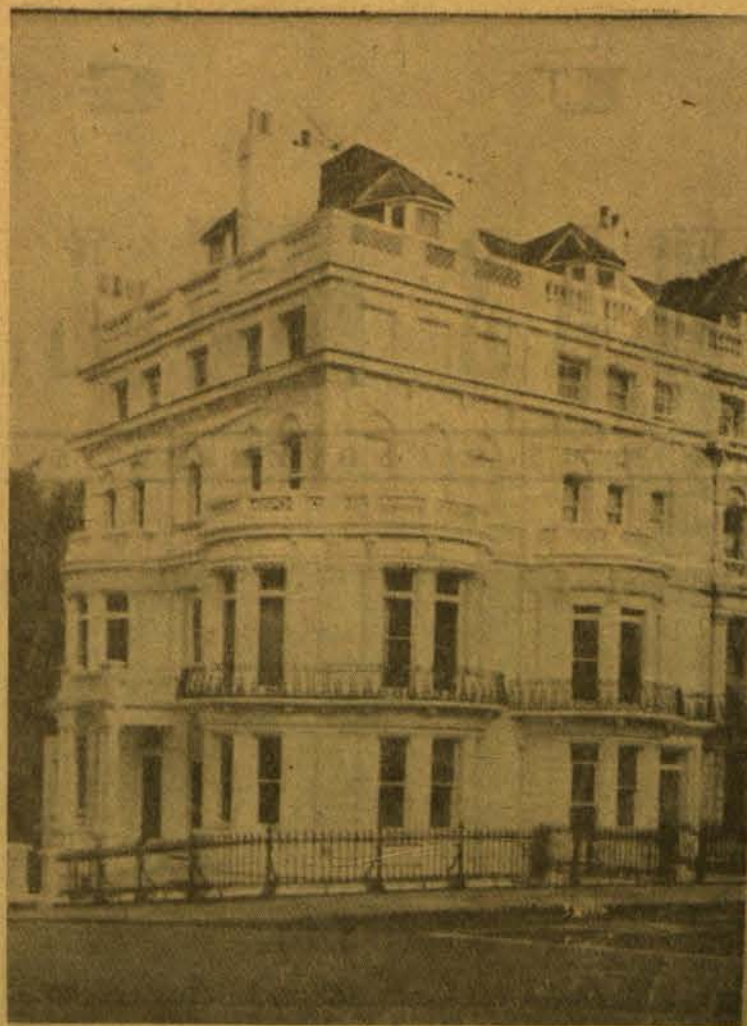
Maloniausias pasiekimas profesiniame darbe — sukūrimas proceso, kuriuo remiantis pastatyta 3 milijonų dol. vertės fabrikas.

Išpūdingiausias įvykis lietuviškos kame gyvenime — kelionė aplink Australiją, lankymas lietuviškų kolonijų krepšinio viešnagės metu.

Idomiausias laimikis lietuviškuose baruose — "Ildinimas" olimpinį kaimelį ir susipažinimas su lietuvišiais sportininkais, dalyvavusiais Meksikos olimpiadoje.

(Nukelta 17 pusl.)

• Paminėta K. Būgos gimimo 90-tosios metinės. Vilniuje surengtame mincime apie šio žymaus mūsų kalbininko gyvenimą ir lingvistinę veiklą paskaitą skaitė prof. Z. Zinkevičius, o prisiminimų apie prof. K. Būgą papasakojo J. Butėnas.

Lietuvių Namai Londone, kuriuose įsikūrusi ir Nidos leidykla bei spaustuve.

Ispūdžiai, šeštąją paskaičius

(Atkelta iš 1 psl.)

spausdinasi su savo praeitais metais Santaros -Sviesos suvažiavime skaitytąją paskaitą "Patriotinis motyvas mūsų egzilinėje poezijoje". Šiuo straipsniu Antanaišis netiesiogiai atsiliepią ir į Anatolijaus Kairio rašinį "Ar lietuvių išievi kūryba yra lietuviška?" ("Sėjoj" ir kitur paspaudinta), kuriuo jis gerokai nustebi no daug literatūros mėgėjų savo neliteratūriškais išvadomis.

Patriotikos egzilinėje literatūroje Antanaitis ieško ne rėkiančiąja, atkistine ir paviršutiniška prasmę, bet iš esmės, ir jis jos randa ne tik akivaizdžiuose Brazdžio ar Aisčio posmuose, ne tik pas Bradūną ar Slaitą, bet ir tokiuose, rodos, apatitotikuose poetuose, kaip Radauskas, Nyka-Niliūnas ar Mackus.

Trečiasis šios Pradalgės straipsnis yra A. Kairio "Pelenų figūra Bradūno kūryboje". Apie tą "pelenų figūrą" A. Kairys ne taip jau daug kalba savo rašinyje, bet vis dėlto matosi, kad autorius yra rūpestingai perskaitęs Bradūno poeziją.

Kai kurios jo pasidaromos išvados nuskamba keistokai. Sakykime, kai jis rašo: "ankstyvesnėje kritikai Bradūną pavadino "žemininku", atseit, žemės bei žemės dirbančių poetu, ūkininku dainininku, trumpai — žemdirbiu". Toks trumpas sujungimas, "žemininkas" nei iš šio ir nei iš to pavertęs "žemdirbiu", vis dėlto nėra nei labai logiškas, nei įtikinantis. Mūsųose Bradūno, rodos, iš tikrųjų niekas dar iki šiol nevardino "žemininku" dėl to, kad jis būtų "žemdirbiu", o vien tik dėl to, kad jis buvo "žemininkas" antologijos dalyviu ir vien tikros poetinės generacijos, žemininkais vadinamos, ryškiai atstovai. Pasistatęs tokį niekuo neparemtą "žemdirbišką" baubą, kad jį paskui nugintytų, A. Kairys vis dėlto nėra labai nuoseklus, o ir išpūdis lieka labai rimtas... O tokių keistenybių A. Kairio "pelenuose" yra ir daugiau.

Šeštoji pradeda bene stipriausiu šio tomo grožinės prozos gabalu: Petr. Tarulio ištrauka iš rašomos naujos knygos, kuri pavadinta "Kauno gubernatoriaus puse". Autoriaus prozininko talentas jau prieš keletą dešimtmečių pastebėtas ir teigiamai įvertintas, kai jis buvo ne tik keturėjų rinkinys bene svarbiausiuoju teoretiku, bet išleisdino ir pirmąją savo smulkiosios prozos

knyga "Mėlynos kelnės". Iš tiesų Petr. Tarulis (Petrėnas) nelabai daug knygų teislemis. Pokario Vokietijoje išėjo jo apsakymai "Žirgeliai padebėsiais", o Nida prieš keletą metų išleido jo didelės apimties romaną "Vilniaus rūbas", kurio detalėse, charakterių piešime ir buitinėje išvalgoje ir vėl sušvitę šito prozininko talentas, nors veikalo kaip romano, visuma, vis dėlto ir nepaliko išbaigto meno kūrinių išpūdžio.

Dabar spausdinamoji ištrauka nurodo, kad Petr. Tarulis kuria naują didesnę veiklą, gal romaną, o ir pati ištrauka iš karto atkreipia dėmesį įdomiu tarulishkuoju sakiniu, pastabumu detalėms ir išvalgomu. Jau ant veiksnių. Ištraukoje pasakojama apie paskutinį carinį Rusijos gubernatorių Kaune Veriovkina, apie jo kelionę į savo dvarą prie Utenos, apie jo galvoseną, jauną ir reakciją į aplinką. Tai atlikta puikiu tarulishkuoju braižu, sudomina ir net suintriguoja visą naująją knygą paskaityti.

Juozas Švaistas spausdinasi su dviem prozos gabalais iš ciklo "Karas ir sentimentai". Atrodo, kad šita ciklo sudaro jo prisiminimų knygos tasis. Švaistas moka iš tiesų įdomiai ir intriguojančiai pasakoti, o čia jis pasakoja nuotykius, kurie jį ištiko kovose dėl nepriklausomybės po Pirmojo pasaulinio karo. Neabejotina, kad skaitytojų dauguma su malonumu ir šiuos Švaisto gabalus pasiskaitys.

Susitikimas su suvalkieta rašytoja Petronėle Orintaite paskutinėje Pradalgėje rašantįjį, štai, ir vėl praturtino vienu nauju lietuvišku žodžiu pramergti. Skaitytojai šito žodžio prasmę be vargo supras iš konteksto, pasiskaitę jos apybraižą "Ilgotrėbės pastogė", kur rašytoja sodriu, žodiniu ir puošniu stiliumi pasakoja apie savo jaunąsias gimnazistiskas dienas Kudirkos Naumiestyje. Orintaite stilis iš tiesų gal net per daug puošnus, o šioje pohemingvėjinėje epochoje, kada trumpi kapoti sakiniai ir pasakojimo lakoniškumas išvirto jau beveik taisykle, toks stilis gali kam net ir pernelyg senobiškai nuskambėti, tačiau jis vis dėlto turi ir daug privalumų. Ypač mums, sverur atsidūrusiems ir taip dažnai besiskundžiantiems, kaip, esa, sunku tiksliai ir gražiai lietuviškai išsireikšti. Tepasiskaitykime Orintaite, ir tokie "argumentai" bemač subyrės.

Pats Pradalgės redaktorius K. Barėnas škart spausdinasi su trimis apsakymais. Jie, žinoma, barėniški, nors, tur būt, neprilygstą jo stipriausiąją prozą. Aplamai atrodo, kad šitie apsakymai yra savotiški "likučiai": pirmieji du iš jo paskutinės apsakymų knygos "Atsitiktiniai susitikimai", o trečiasis — iš "Giedra vi sad grįžta".

Be to, trumpą apsakymėlių duoda Antanas Giedrius ir kiek ilgėlesnį — maždaug jau nuolatine pradalininkė australietė Agnė Lukšytė.

Šeštojoje spausdinami septynių autorių eilėraščiai. Jauniausias ir, berods, debiutantas yra Algis Lapšys, 25 m. amžiaus bostonietis, inžinierius, JAV karininkas, veiklus skautu, studentų veikėjas, bendruomenininkas, mėgėjas dailininkas, štai, pasirodęs vienišumai ir su savo eilėrašciais. Jau užsieniuose gimęs, Lietuvos niekados nematęs A. Lapšys pakankamai gerai ir tobulai moka lietuviškai, kad galėtų savo gimtąją kalbą eiliuoti. Pradalgėse spausdinami jo eilėraščiai savo tematika yra, sakykime, jaunatviški ir net šiuolaikiniai, kas jaunam žmogui ir suprantama, o ar jis ilgainiui išsivystys į poetą, teparodys ateitis. Juk debiutiniai Pagėgio eilėraščiai kadaise irgi nebuvo labai išpūdingi, bet Pagėgis ilgainiui išvirto į poetą.

O. B. Audronė ir Kotryna Grigaitė skaitytojams jau eilę metų pažįstamos savo eilėrašciais. Abi autorės, atrodo, stengiasi bent savo tematika neatsilikti nuo gyvenamojo laiko. Kada O. B. Audronė, pvz., eiliuoja:

Kai Migai vaiko Phantomus
Po svetimam dangum...

o K. Grigaitė:

Anūkai joja ant medinių
arkluokų...

niekas jų negali suabejoti, kad abi autorės rašo iš betarpiškos tikrovės.

Su penkiais eilėrašciais spausdinasi Alfonsas Giedraitis. Pas jį užtikame ir tokių eilučių:

Atrodo, niekad vis
Jau rytu nenušvis...

Stasys Santvaras Pradalgėje dalyvauja su "Portretu", kuri, matyt, turėtųme priskirti prie vadinamųjų baltųjų eilių. Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotauja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primąs Benitą Mussolini". O iš Lietuvos A. Gričius autorius eimes ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta 16 psl.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSIŲ NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2555 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarimu.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rezid. Telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) TEL. LU 5-6446
Pirma liguonis pagal susitarimą, jei neatliepia, skambinti 874-8913

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 68-dios ir California
Val: kasdien nuo 9-3 val. vak. Šeštadieniai 2-4 val. Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį.
Ofiso telefonas: 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-5048

Tel. ofiso HE 4-5449, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penktadienį 1-5, trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

eilę fondų ir institucijų, kurios yra įrodę savo pajėgumą panašioms užsimojimams įkūnyti. Ketvirtoji — palikti šį užsimojimą privačiai iniciatyvai, tikint, jog kas nors parodys pakankamai drąsos bei energijos. O kai čia minėtas veiklas bus baigtas geru rezultatu, tuomet kiekvienas jį galėsime savintis ir aiškinti pasauliui, jog mes šitai padarėme. Tiesa, dar yra ir penktoji galimybė (ir gana reali) — tą darbą

už mus gali kada nors padaryti svetinieji, vedami mokslinio smalsumo ir sudominti mūsų nepaslinkumo tą patiems atlikti.

Vacl. Kleiza

• Okupuotame Vilniuje buvo suauktas kultūros paminklų apsaugos mokslinės-metodinės tarbos plenumas. Jame buvo aptarta kultūros paminklų apskaitos, sąrašų, paminklų inventoriavimo ir tų duomenų skelbimo klausimai.

Ofiso tel. HE 4-5758

DR. M. BUDRYS

AKUERIJA

2751 West 51st Street

Valandos: antradieniai, penktadienį 9-12 val. Šeštadieniai 10-12 val. Trečiadienį ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA

2709 W. 51st Street

Tel. — GR 6-2400

Val pagal susitarimą. Pirmadienį ketv. 1-4 ir 7-9; antradienį ir penktadienį 10-4; šeštadienį 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS

Crawford Medical Building

6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

Akušerija ir moterų ligos

Ginekologinė Chirurgija

6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220

Namų rez. PROspect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVICIUS

AKUŠERIJOS LIGOS

2656 West 63rd Street

Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v.v. Šeštadienį nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika

2815 W. 71st Street

Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., šeštadienį nuo 9 iki 12 val.; arna susitarimu.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 W. 63rd Street

Val: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį tik susitarimu.

Tel. — RELance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

(Lietuvių gydytojas)

3925 West 59th Street

Val: pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį nuo 12-4 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vak. Šeštadienį 12-2 val. p. p. Trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th St., Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Mėlynyras trečiadieniais. Šeštadieniai 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

KODIKIŲ IR VAIKU LIGŲ SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING

1156 South Western Avenue

Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 5-8 val. vakare. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadienį, nuo 11 val. ryto iki 8 val. p. p.

Ofiso telef. RE 7-1168

Rez. tel. 239-2219

DR. MARIJA LINAS

AKUŠERIJOS MOTERŲ LIGOS

2817 West 71st Street

Telef. HE 6-3545

(Ofiso ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 8-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS

2858 West 63rd Street

Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antradienį ir penktadienį 1-4 val. Valandos pagal susitarimą

Platinkite "Draugą".

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

1108 ir Campbell Ave. Kampas

Val kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadienį 9 v. v. — 2 v. popiet

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS

Kalba lietuviškai

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5148

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".

Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais.

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

SPEC. VIDAUS LIGOS

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697

5159 So. Damen Avenue

Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. — 423-2660

DR. E. RINGUS

RENTGENOLOGAS

9760 So. Kedzie Avenue

Val., pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį 8 v. r. iki 9 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį 8 v. r. iki 5 v. v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street

(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijos)

Pirma liguonis tik susitarimu — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS

Inkstų, Pūs

Išvietintieji ir atstumtieji

Šių metų Nobelio premijos laurėto Samuel Beckett monologas

PETRAS MELNIKAS

Kai seną, įkyrėjusį, nešvarų valkatą išmetė pro duris, jis skaičiavo laiptus, kuriais nudardėjo į apačią... Taip prasideda "The Expelled" monologas (Samuel Beckett "Stories and Texts for Nothing", 1967 *) ir baigiasi neramla, nebaigta, nakvyne pas vieną vargšą miesto vežiką. "Kai mane apgėrė ir davė pinigų", senis tada žinojo, kad jam reikės dangintis iš patogios ligoninės ir pradėti gyventi vienam pačiam... prasideda "The End" monologas ir baigiasi elgetavimu ir gyvenimu po apversta valtimi, po kuria jis laukia savo galo, savo mirties... "Aš nežinau, kada aš miriau..." prasideda "The Calmative" monologas labiau Kafkos, kaip Joyce įtakoje parašytas, kuriame vėl kažkoks senas žmogus, lyg sapne, atsiduria keistame mieste, pasiklysta ir, negalėdamas ar nenorėdamas pabusti, pasakojimo gale taip ir lieka klajoti amžinai. Ir dėl to autorius teisingai pastebi pačiojo rašinio pradžioje, kad nežino, kurioj pasakojimo vietoj "aš miriau..."

Samuel Beckett pasakojimai yra kartu nepaprasti ir paprasti, nes juose, atrodo, veikia tik vienas ir tas pats herojus — kažkoks ligotas, karštinčius senis; jo niekas nemėgsta, stengiasi juo atsikratyti. Senis galvoja kaip senis, monologuose jis užsikerta, kartojasi, stengiasi nevykusiai pafilosofuoti, ir todėl dažnai atrodo kaip išgyventas, autentiškas klajoklis, amžinai ieškantis ramaus kampelio... kur išmiegoti... kur rasti maisto kasnelį... Tai gili elgetos psichologija, originali, išgyventa ir tiek stipri, lyg pats Beckett visą tai būtų asmeniškai pergyvenęs. Pats stipriausias jausmas, kurį skaitydami pradėti jausti ir kurį Beckett tur būt, stengiasi išgauti, tai būtų gallesčio jausmas — tiesiog gaila to vargšo senio; ne dėl to, kad žmonės gal kiek kietokai su juo pasielgia, bet dėl to, kad jis, daug nenorėdamas iš gyvenimo, vis dėlto ir to negauna; lyg žmonės negalėtų suprasti, "kodėl jam taip mažai reikia?" Senis monologe visuomet atrodo kaip tikras senis. Jis kartais pavargsta pasakojime ir prisipažįsta, kad kartojta tą patį, užkliūva, kad neturi nei drąsos, nei jėgų savo pasakojimo užbaigti. Gaunasi palaidi fragmentai, bet pilni neme-luotos, vargšo žmogaus tiesos, jei tokių vargšų iš tiesų dar esama? Jie reti, bet todėl ir idomūs. Sakysime, jie yra išgalvoti. Beckett'ui tai nesudaro kliūčių: pasakoj ar išvaizduotoj tikrovę jo išgyvenimas, atrodo, visuomet pasidaro menine tikrove. "Gal atsiminimas, kurį aš papasakojau," jis sako, "atėjo neryškus ir šaltas, nuotykis gal panašus į mano gyvenimą, vis dėlto aš neturėjau drąsos jo užbaigti ir jėgų tęsti toliau" — taip jis baigia 72 psl. "The End" monologą, atsikratydamas nuo visų tu, kurie galvoja, kad tai jo autobiografija.

Jo pasaulėžiūros ieškotojams menininkas — Beckett duoda tokią sceną "The End" monologe. Prieš elgetaujantį senį, aikštelėje, keliamas mitingas. Kažkas, užsilipęs ant automobilio stogo, kažką šaukia. Senis girdi tik fragmentus. Unija... broliai... Marksas... kapitalas... duona ir sviestas... meilė. Senis elgeta nieko nesupranta. Oratorius rodo pirštu į jį — elgeta ir šaukia, kad tokių čia yra tūkstančiai, elgetas čia sutinki kasdien; jei jie nevaikščioja "ant keturių", tai tik dėl to, kad miesto savivaldybė jų nesurankiotų kaip šunis — valkatas už grotų. "Ar tai jo kaltė? Paklauskite, ar tai jo kaltė?", šaukia oratorius. Bet elgeta, nelaukdamas, kol ji kas nors pradės klausinėti ir tardyti, susiėmęs pinigų iš dėžutės, pasitraukia. Jam gaila apleisti tą ramų kam-

pelį, kur jis taip nebloginai "uždarbiavo". Apie oratorių senis šitaip galvoja: "Jis turėjo būti religinis fanatikas. Aš negaliu at-rasti kitokio paaiškinimo. Gal jis buvo pabėgęs lunatikas. Jis turėjo malonų veidą, bet gal kiek nusidažiusį raudona spalva" (67 psl.). Susidaro keista išvada (jei tokią Beckett norėjo parodyti) — jo senis nenori būti išganytas. Jis bepartinis elgeta. Jo nesupranta nei turtingieji, nei vargšai. Jis nori būti vienas — vienišas — savotiškas individas, kuriam šis pasaulis vis perša įsivėlimą į vieną ar kitą, į vieną ar kitą "kažką". Neįsivėlimas, nedalyvavimas brangiai apmokamas.

Beckett'o senis net tiek individualus, kad jis nenori gyventi net su savo senu draugu — vargšeliu kaip ir jis — vienoj pajūrio oloj. Jūra jam nepatinka, ir jis nenori net savo paslaugaus draugo pagalbos. Jis eina gyventi į kalnus, bet ir ten vienoje būdelyje jam nesiseka. Lipdamas atgal iš kalnų, jis prašosi pavėžamas. Veltui. Kartais jis gula ant vidurio kelio, bet vežimai suka aplink. Nešvarus ir apdrisęs, jis pradeda mieste elgetauti, miega po apversta valtim ir laukia savo mirties, prisimindamas savo tėvą ir vaikystės dienas... A. pie Beckett pasakojimų stilių S. Spender išsireiškė, kad jis tiek retoriškas ir taip poetiškas, jog poetai galėtų jam net pavydėti. Tai ypač aišku iš kitų trumpesnių (trylikos) fragmentų knygoje, pavadintų "Text for Nothing", kurie atrodo, kaip pasirošimas, "mood" eksperimentai jo ilgesniems pasakojimams. "The Expelled", "The End" ir "Texts for Nothing 1" pasirodė Evergreen Review.

Rašytojas gimė Dubline, Airijoje, 1906 metais. Prieš 1930 m. atvažiavo į Paryžių. Čia rašė prozą ir poeziją angliskai iki 1945 metų. Po šio karo staiga pradėjo viską rašyti jau prancūziškai (matyt, išmoko ir išgyveno i idiomą). Jo veikalai: "Waiting for Godot", "Endgame", "Molloy", "Malone dies", "The Unnamable" ir "How it is". Rašytojas gyvena Paryžiuje ir turi namuką prie Marnos. Kartu su Robbe — Grillet, M. Butor ir N. Sarraute ir kitais **) priskiriamas prie prancūzų Naujojo romano grupės.

**) Marguerite Duras, Claude Simon, Maurice Blanchot ir Jean Cayrol. Apie J. Cayrol: V. Skrupskelytės straipsnis Drauge 67. IV, 15.

Beckett

Poetas Vladas Šlaikas skaito savo kūrybą iš "Ateities" leidyklos išleisto naujo eilėraščių rinkinio "Aguonų gaisras" Jaunimo centre, Chicagoje, lapkričio mėn. 9 d. Anglijos lietuvių klubo surengtoje Anglijos lietuvių rašytojų literatūrinėje šventėje, kurioje buvo kduo pakviesti du Anglijos lietuvių rašytojai: poetas Vladas Šlaikas ir knn. Jonas Kuzmickis - Gailius.

Nuotrauka V. Noreikos

Tauta, rašytojas ir veikalas

VAICIONIENĖ

(Tėsinys iš praėjusio šeštad.)

Daugelis mūsų meno paminklų jau dabar neatšiskaukia iš lietuviškos tylos, arba atšiskaukia kitos tautos balsu, nors jie sukurti pačių lietuvių dailininkų arba užprašyti tokių sukurti.

Paskutinio meno kūrinių paminklo "modelio", laikraščiuose, foto nuotrauka rėkte rėkia kokį "kopytstulpį" stato Beverly Shore lietuviai lietuviško gamtovaizdžio centre, patys sako, primenančiam "lietuvišką pajūrį, jūrą ir Kastyčio legendą..."

Ar čia mums ir kitiems ne įsakičiau, aiškiau kalbėtų, jeigu ne tautinio meno paminklas, tai nors klasikinio, kaip ir Laisvės Statula New Yorke, iškėlusį degantį žibintą, rodantį uostą vandenynų blaškomiesiems, čia atplaukusiems emigrantų laivams? Kuris kurį amžiumi pragyvens — parodys istoriją.

Literatūros galia ir laikas "Tauta kaip ir žmogus yra individas, leiskite ir jos kūrėjui likti individu". (J.G.)

Vis dėlto rašytojai yra didesni individai, negu šiaip savo tautos žmogus. Tai keliais atvejais savo rašinyje pabrėžia ir autorius. Be spalvų žmonės sudaro vadina-mąją pilkąją masę.

Man atrodo, kad individui likti individui jokio leidimo nereikia... Jis tam ir yra individas, kad visokiose aplinkybėse, bet ką kurdamas, individų ir lieka. Čia tikty paklausti. Kas kūrėjus individus neleidžia likti individais? Jeigu reikia leidimo likti individui, kas jį galėtų duoti?

Jeigu kas iš mažesniųjų savo tautos žmonių — individų pradžio, nori, kad kūrėjai čia kurtų tautinės dvasios ir jos išraiškos kūrinių, tai kaip tik pripažįsta ir laiko kūrėjus didžiaisiais individais. Mano ir žino, kad individai iš savo esmės turi stiprybės nugalėti svetur "egzilyje" laiko pigiasias pasiūlas ir aplinką ir atkurti savo tautos — individo realią tiesą pasaulinės vertės valiutos visokiais ir literatūriniais veikalais.

Juk ir ano juodo Lietuvos laikotarpio lietuvių individų rašytojų lietuviškas raštas toks, kaip jie supančioti anuomet galėjo rašyti, prikėlė tautą iš tokio miego, jog nedaug tereikėjo jai amžinai užmigti. O kokios literatūrinės vertės buvo tie jų raštai? Kol, herojiškai nugalėdami to meto aplinkas, atėjo individai — Donelaitis, Pletaris, Baronas, Vydūnas, Krėvė, Sruoga, Vaižgantas... Kol atėjo Maironis, nugalėjęs ežero Keturių Kantonų grožį, lėkė žvaigždėtu paukščių keliu į tolimąsias, numylėtas tėvėlių šalis. Tiesa, buvo ir jaunesnių rašytojų, poetų, imančių iš Maironio rankų aukso plunksną ir iš po dirvonų ištrauktas kankles...

Deja, Lietuvos laisvės laikotarpis buvo per trumpas dar nepergausiams, laisvame kelyje iškilusiems plunksnos vaidiloms padėti visus lietuvius subrandinti gintariniais lietuvišiais. Ir padėti sukurti iš teritorinės Lietuvos jos ribose stiprią tautinę kultūrą Lietuvai.

Per greitai išsinerė "iš lietuviškų varžtų" rašytojai, kurie įsigėdė "realaus" tarptautinio garso, "nuo rytų iki vakarų", — minkštų, spalvingų burbuliškų socialinių aukštybių, atpučiamų šiaurinių vėjų. Vienas, ir dar gi koks, palinkėjo Mairioniui labos nakties... Kitas, nepriklausomybės laikais pasirodęs žinąs, jog "Kaip kankliai be stygų, tauta be poetų, be jų kas jai ateitį šviesią žadėtų"... išėjo skambinti gitaromis, balalaikomis bolševikams, okupaciniam režimui, žadėdamas neapsakomai šviesią ateitį ir "buvusiai atsilikusiai", to režimo perkuriamai Lietuvai. Kita talentingoji, irgi nugalėdama nepriklausomos Lietuvos aplinką, studijuodama Marksa-Engelsą, užgiedoję, tur būt, ne nematytos Volgos trubadūrai. Nors "Jis valkata, paskutinis brodega... Širdis mano dega..."

Būtų gerai, nors čia ir ne iš visų mūsų meno kūrinių šviestų tautinis heroizmas, kad iš kitų ryškėtų nors lietuviška dvasia, ją vaizduojamu atitinkamu pavidalu. Ir pagal tokią išvaizdą tauta turėtų savo skirtingą kultūrinį veidą, kaip žmonės sako, tautinį gėmį. Savo pinigą.

Mes iki "for sale" atrodo dar nesame nusipiginę, nors pavojus gresia. Tai ar negalėtume pirmiausia patys sau išmintingai, rimtai, vienbalsiai pabranginti? Brangumo kainą išlaikydami savo aukštą tautinę, skirtingą nuo kitų kultūrinę kūrybą, tikriausiai pabrangtume ir tarptautinėje rinkoje. Tautinė, lietuviška, patriotinė kūrybinė versmė būtų nuodai okupantui ir sveikata pavergtai tautai. Būtų pelių nesugriaužiamas kapitalas ateičiai ir atamos taškas išsivijos ateities kartoms. Rašytojams ir kitiems kūrėjams paminklas. Jei ne stipresnis už varį, ne aukštesnis už Egipto piramides, tai nors toks, kokį tautos savo herojams stato. Vienas toks visų mūsų balsas būtų ir Dievo batume.

Tada nebijotume, nors ir žemė drebėtų... (Iš užrašų 1969.7.10-9.25.)

Rembrandt Šiuo metu Chicagos Meno institute vyksta plati Rembrandto ir jo amžininkų paroda, minint didžiojo dailininko 300 metų mirties sukaktį. Paroda tęsis iki gruodžio 7 d. Apie ją plačiau kitą šeštadienį.

REMBRANDTAS

HORACIO PENA

Ir jis sukūrė šviesą, tačiau prieš tai, skausmas ir vienvatė suformavo jį patį. Ir buvo šviesos pasaulis virš šešėlių pasaulio. Nes šviesa visiškai nepasitraukė, bet kaupėsi, spietėsi apie vienos pusės veido profilį, apie pinigą, kuriuo perkame ir už kurį parsiduodame, apie kūną, nuimamą nuo degančio medžio. Kūną, apie kurį mes sukamės ir esame, ir gyvename, ir mirštame.

Nes su skausmu ir vienvatė pasidarė šviesa, gimstanti krūtinėje "Zydu nuotakos", ar "Vyro su aukso šalmu" žvilgsnyje. Skausmu, vienvatė ir šviesa suauostas mažos akies detalės, kaktos raukšlės. Nes nėra jokios baltos erdvės, nes visa yra užtvindyta vienvatė, šviesa ir skausmu. Drebanči ranka pripildo paveikslą, visados duodama ir visados gaudama daugiau vienvatės, daugiau skausmo, daugiau šviesos. Ir niekad nežinosi, kaip šviesa kris į akį, ją apakindama. Sunkia mirė. Gertje merdėjo pamišėlių ligoninėje, Hendricke mirė. Vaikai mirė, prieš pažindami tėvą. Titas mirė. Ir kreditoriai, skolintojai ir lupikautojai, artimieji žmonos, kurią buvo mylėjęs, per aštuonerius metus ji persekiojo kaip šunį, ir jo senienų rinkiniai, jo turtai konfiskuoti ir parduoti varžytinėse daugiausiu pasilusiam. Tačiau jis, duoda daugiau vienvatės, daugiau skausmo, daugiau šviesos. Emaus mokiniams, ji tepažinusiems tik jam sulaužius ir padalinus duoną, duoda daugiau vienvatės, daugiau skausmo, daugiau šviesos. Suvedžiojotai, — nes neleisk, Viešpatie, kad mesčiau akmenį nei į ją, nei į bet ką — daugiau blizgesio, daugiau skausmo, daugiau šviesos, daugiau šešėlių, daugiau mirties. "Niekad daugiau nebebūsi vadinamas Jokūbu, o Rembrandtu, nes vyriškai esi kovojęs su Dievu, kuris yra vienvatė."

Iš ispanų kalbos vertė P. Gaučys

(H. Pena yra Nicaraguos poetas)

Prof. dr. Rimvydas Šilbajoris puolamas okupuotoje Lietuvoje

Visoje Sovietijoje kultūrinėms bajorio.

Savaime suprantama, argi galėjo kilpa rankoj laikinčiai partijai patikti toks ir priervartaujamos literatūros realybė atremtanis rašytojas ir vėl viską tempiant ant partijos diktuojamo socialinio realizmo kurpalio, kuris nieko daugiau nereiškia kaip tik absoliutų, vergišką paklusnumą partijai, nepamirštas ten ir vienas iš ryškiųjų vidurinėsios kartos laisvojo pasaulio lietuvių literatūros kritikų — prof. dr. Rimvydas Šilbajoris. Kultūrinio gyvenimo egzektoriaus ten už komunistui — bent mene — alituanistikos instituto leidinys "Socialistinis realizmas", o puolimo taikinių pasirinktas jo įvaidas (Socialistinio realizmo apžvalga), parašytas prof. dr. R. Šil-

Tad ir savaitraštį "Literatūra ir menas" (lapkričio 6 d.) nepagaileta net viso puslapio, kur Vytauto Šalnos straipsnyje "Ir jie pridūrė savo trigrąšį" bandoma vien politrukiškai pasišaipyti iš dr. R. Šilbajorio teigimų. Šalnos straipsnio vertė tik ta, kad visas tas raštas galėtų būti nauja, papildoma iliustracija anksčiau paskelbtų Šilbajorio teigimų, galėtų būti dar vienas akivaizdus argumentas, kad Šilbajoris rašo tiesą. Šalnos atsiliepimas yra taipgi geras pavyzdys, kaip okupuotą ir jam ištikimuosius nervina bolševizmui nešunuodegaujancio laisvojo intelektualo žodis, liečias kultūros ir kūrybos sritį, Sovietijoje paversta tik partijos tar-naite. K.

Iš laisvės kovų prieš 50 metų (VII)

Zarasų operacija

KAZYS ALISAUSKAS

Kaip jau buvo anksčiau rašyta, didžiajam lietuvių puolimui prieš rusus bolševikus 1919 m. birželio mėn. pasibaigus, lietuvių kariuomenė sustojo prie Dusėtų, ežerų linijoj (žiūr. Draugas, 1969 m. liepos 26 d., Nr. 174-30, antrąji dalis). Vieta gintis buvo patogi, ten buvo įmanoma laikyti frontą ir su mažomis jėgomis.

1919 m. liepos 11-12 d. labai gražiu manevru 1 pėst. pulko III batalionas užėmė Salakos miestelį, kuris buvo mūsų kariuomenės dešiniajame sparne ir sudarė grėsmę mūsų sparnui.

Liepos 14 d. bolševikai bandė Salaką atsiimti, bet buvo atremti su dideliais nuostoliais. Ginantis pėstininkams labai gerai talkino mūsų artilerijos 4 baterija. Bateriai vadovavo karn. M. Pečiulionis, kuris dėl savo drąsos, sumanumo ir taiklaus šaudymo buvo pramintas „Perkūno dieduk“. Jisai šitai žinojo, bet pravar-džiuojamas nepyk. Ten kur jisai su savo 4 baterija tik pasiskuldavo, priešas turėdavo bėgti. Pėstininkai ir kulkosvaidininkai prie Salakos kovoję didvyriškai. Sužeistieji nesiduodavo nunešami iš pozicijų. Kautynės tęsėsi ištisą dieną. Bolševikai vykdė vieną po kitos keletą atakų. Visos tačiau buvo atremtos.

Vėliau buvo nutartytas šias kautynes vaizduojantis paveikslas, kurį buvo galima matyti Vytauto Didžiojo Karo muziejuje, Kaune.

Liepos 6-12 d. Panevėžio rinktinė, vyr. karo vadui įsakius, puolė priešą, siekdama užimti Alūkštą ir Dvietę. Puolime dalyvavo: 2 pėst. pulkas, Marijampolės ir Panevėžio batalionai. Puolimas nepavyko, kaimyniniai barai buvo pasyvi, tai įgalino priešą sutelkti rezervus iš ramių vietų ir nukreipti kontra-puolimui į Panevėžio kautynių barą. Pasitraukus į senąsias pozicijas, buvo ruošiamasi sekantiam puolimui. O tai jau ir buvo Zarasų operacija.

Šiuokart operacija buvo paruošta vykdyti platesniame fronto ruože. Vyr. karo vadas sutelkė į frontą visas turimas jėgas, kurias tik galima buvo pa- imti. Iš ankstesnių rinktinių buvo sudarytos brigados.

Ukmergės rinktinė — tapo pirmąja brigada ir Panevėžio rinktinė — antrąja brigada. Vaidai tepasilikio tie patys.

Pirmąją brigadą sudarė: 1 pėst. pulkas, Vilniaus ir Ukmergės batalionai, pusantros artilerijos baterijos ir 1 gusarų eskadronas.

Antrąją brigadą sudarė: 2 pėst. pulkas, Marijampolės, Joniškėlio ir Panevėžio batalionai, gudu atskira kuopa, pustrėčios artilerijos baterijos ir 1 gusarų eskadronas.

Prieš mūsų kariuomenę stovėjo rusų bolševikų 15-tos armijos 4-ta šaulių divizija, kurioje buvo 7 šaulių (28, 29, 30, 31, 32, 33 ir 60 latvių komunistų) pulkai, komunistų ypatingos paskirties batalionas (suikilimams malšinti, ir t.t.), 2 kavalerijos eskadronai, 6 artilerijos baterijos, 2 šarvuoti traukiniai ir viena oro eskadrilė.

Bolševikai buvo užėmę ir įstvirtinę šioje fronto linijoje: Gri-biškiai - Bružai - Avilio - Čičirio ežerų sąsmauka, Raudinė - Gudai - Bebrinė. Šiame ežerų ir kalnelių išraižytame gražiame krašte, bolševikai išsilaikė iki rugpiučio mėn. pabaigos. Daugpilio kryptis turėjo strateginę reikšmę bolševikams, tad buvo saugoma ir ginama.

Mūsų kariuomenė laikėsi pozicijos: Salakas - Drobai - Zokoriai - Morkūnai - Dusetos - Alek-sandravėlė - Junkūnų dv. - Burokiškiai - Subatas - Baltmužiā. Dešinėje mūsų kariuomenės,

Dukšto-Rimšės apylinkėse, stovėjo lenkai. Kairėje — Aknista apylinkėje, latviai. Latvių dalinys buvo mažas.

Rugpiučio 23 d. vyr. karo vadas, generolas S. Žukauskas, įsakė pirmąją brigadai naktį į rugpiučio 24 dieną vykdyti puolimą ir užimti Zarasus.

Brigados vadas karn. K. Ladi-ga puolimą pradėjo, kaip kad buvo įsakyta, trimis voromis. Viduryje, abipus plento, veikė 1 pėst. pulkas; dešinėje — Ukmergės batalionas ir kairėje — Vilniaus batalionas. Naktį puolimas buvo pradėtas, kad pėstininkai, pasinaudodami tamsa, galėtų lengviau pralaužti priešą įtvirtintas pozicijas. Pasisekimo buvo tikėtasi prie Veringiškių ir Balčių gyvenviečių. Tačiau pralaužti priešų poziciją šioje vietoje nepavyko. Nieko nepadėjo nei pakartotini puolimai. Nakties atakos metu prie Balčių vienkio žuvo karn. (karužas) Jurgis Sidaravičius ir 15 kareivių. Buvo daug sužeistų.

Geriau sekėsi kitoje plento pusėje, dešiniajame pulko sparne. Nakties puolimu buvo užimti Daneikių ir Galminių kaimai. Užėmus Galminių k., jau pradžios, viena kuopa pasuko į Bružų ir Verigiškių k. bolševikų pozicijų užnugarį. Karn. M. Pečiulionis intensyviai šaudė į priešų pozicijas. Bolševikai tuoj patitraukė. Pralaužus frontą, pasisekimui išplėsti, karn. K. Ladi-ga puolė priešą sustiprinto rezervais. Rugpiučio 24 d. apie 10-11 val. buvo užimti Degučiai. Priešas buvo persekiojamas iki sutemos.

Tuo laiku Ukmergės batalio-

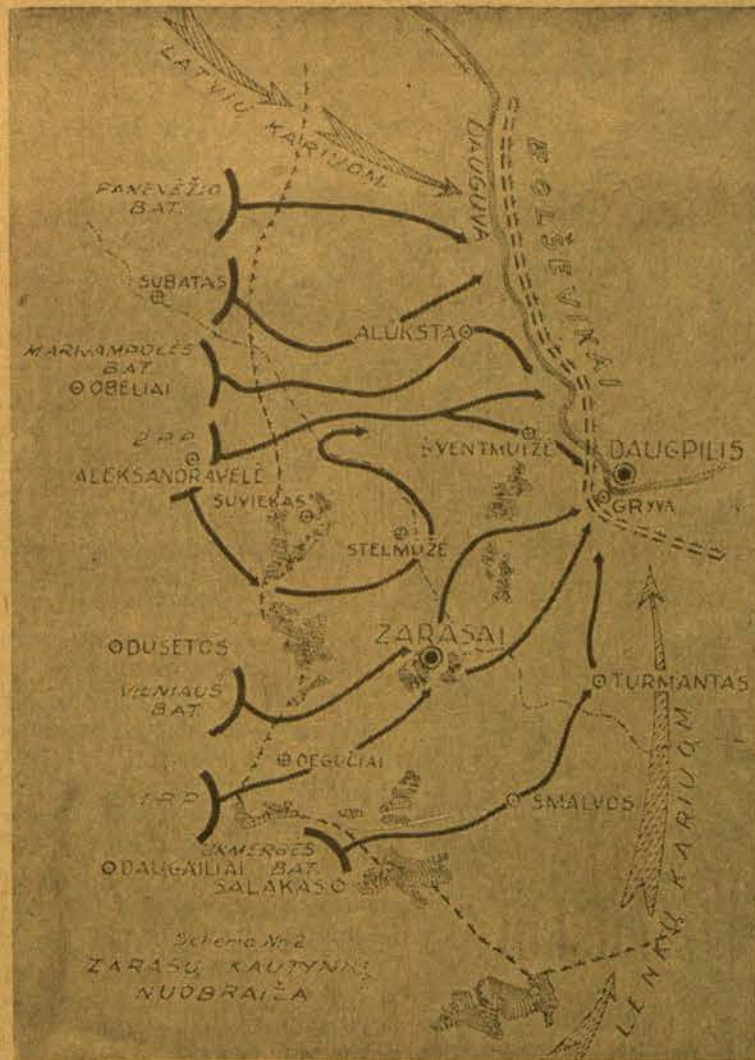
Generolas Silvestras Žukauskas, Lietuvos kariuomenės vadas 1919 metais, išvejęs rusus bolševikus iš Lietuvos.

nas (karn. J. Kubilius) iš Salakos apylinkėse taip pat puolė priešą — pralaužė pagrindinę poziciją ir, užėmus Kiškelių ir Tiltiškių k., sustojo poilsui.

Vilniaus batalionas (karn. K. Škirpa) iš Dusėtų apylinkės puolė priešą ir užėmė Mažvylius, kur buvo priešas gerai įtvirtinta pagrindinė pozicija. Pralaužęs bolševikų fronto liniją, tęsė puolimą Mikulių dvaro kryptimi. Temstant sustojo poilsui.

Bendrai viską sumetus, rugpiučio 24 d. kautynių rezultatai buvo geri, pirmoji brigada pralaužė pro priešą pagrindinę poziciją visame savo fronte bare. Naktis į rugpiučio 25 d. praėjo ramiai.

Rugpiučio 25 d. anksti rytą, visos trys pirmos brigados voros tęsė puolimą. Vidurinioji vora, 1 pėst. pulkas, sudavė priešui smūgį prie plento ir sparčiai žengė prie Zarasų miesto. Kairėje, veikiantis Vilniaus batalionas, užėmė Mikulių dvarą ir, persekio-

1919 metų nepriklausomybės kovų schema — Zarasų operacija.

damas priešą, priėjo prie Zarasų ežero. Dešinėje Ukmergės batalionas sumaniais manevrais prasiveržė pro Samavos ir Luodžio ežerų tarpeklis. Bolševikai ir čia neteko patogių pozicijų gintis, tad buvo priversti trauktis. Tą pat dieną, apie 17 val. 1 pėst. pulko 9 kuopa (karn. P. Dundulis) drauge su Vilniaus bataliono vienu būriu užėmė Zarasus. Bolševikai pasitraukė ir užėmė kalnagūbrius ir šiaurės rytus nuo Zarasų, abipus plento. Karn. P. Dundulis vykusiai užėmė su kulkosvaidžiais ir bolševikų sparną. Po trumpo, bet stipraus smūgio, jisai priverė bolševikus pasitraukti Daugpilio kryptimi. Pavakare karn. P. Dundulis užėmė Smėlinę.

Aidas apie Zarasų paėmimą ir bolševikų fronto pralaužimą paplito po visą Lietuvą. Kariuomenėje nuotaika pakilo. Kiekvienas karys dirbo, kovojė, kad pasiektas rezultatas būtų kaip galint geriau išnaudotas. Vada planavo tolymesnius karo veiksmus. Darbas vyko dieną ir naktį. Poilsauti nebebuvo laiko.

Pirmoji brigada su savo mažomis jėgomis per 2 dienas gana toli nužygiavo į priekį. Frontas apie 40 kilometrų įlinko prieš pusėn. Plyšys tarp I ir II brigadų nuolatos didėjo. Dešinėje lenkai stovėjo vietoje. Tarpeklius saugojo gusarų eskadronas. Tai buvo silpna apsauga, kuri galėjo tik susekti priešą, bet pati negalėjo gintis. Visa tai sudarė rūpestį pirmos brigados vadui, norint apsaugoti savo brigados sparnus. Todėl vyriausias karo vadas įsakė:

a) Rugpiučio 26 d. auštant pradėti prieš puolimą ir antrąją brigadai.

b) 2 pėst. pulko vadui saugoti pirmos brigados kairįjį sparną ir tuojau užimti Kuklių kaimą, kuris yra tarp Avilio ir Čičirio ežerų.

c) Pirmajai brigadai daugiau veikti sparnuose. Rugpiučio 25 d. vakarop, saulei leidžiantis, 2 pėst. pulko karn. E. Noreika su

dviem kuopom staigiu puolimu užėmė Kuklių kaimą. Priešas pabėgo. Apie tai tuoj buvo pranešta brigadų vadams ir vyriausiam karo vadui. Susirūpinimas aparnų apsauga atslūgo.

Rugpiučio 26 d. pirmos brigados centras stovėjo vietoje. Vyko veiksmai sparnuose. Vilniaus batalionas, puldamas priešą, priėjo Ilžės ir Sventės ežerų sąsmauką, užėmė Ilžės dvarą ir sustojo. Dešinėje Ukmergės batalionas užėmė Smalvos miestelį ir rugpiučio 27 d. drauge su 1 pėst. pulku Turmanto geležkelio stotį. Lenkai dešinėje taipgi pradėjo bolševikų puolimą.

Pasitraukę bolševikai užėmė senuosius pirmos pasaulinio karo rusų apkasus. Toje vietoje rusų su vokiečiais frontas buvo išstovėjęs daugiau kaip 2 metus (nuo 1915 iki 1918 m. pradžios). Pasiliko daugybė apkasų, apraizgytų spygliuota viela, kuri jau apaugo žole ir krūmais. Rusų su vokiečiais karui pasibaigus, vietos gyventojai saviem reikalams pravedė čia kelius ir takelius. Tačiau apkasai ir spygliuotų vielų kliūtys liko stovėti. Prie kelių ir takelių bolševikai pastatė kulkosvaidžius, tad gintis buvo labai patogiu ir su mažomis jėgomis. Šioji apkasų linijaėjo: Smėlynės, Medumio, Ilžės ir Sventės ežerų sąsmaukomis. Prasiveržimas pro šiuos įtvirtinimus, neturint sunkios artilerijos ir pakankamai žirklių vielai karpyti, sudarė lietuvių vadams didelį rūpestį.

Rugpiučio 26 d. anksti rytą antroji brigada pradėjo puolimą, siekiant, kaip buvo įsakyta, išviti bolševikus, esančius šiaupus Dauguvos upės, i dešinijai upės krantą. Mūsų brigada sutiko stiprų pasipriešinimą prie Raudinės dvaro, Gudų kaimo ir Kovenkos vienkio. Vis dėlto sumaniais manevrais pavyko apėmti priešų sparną. Spaudžiant iš priekio ir i bolševikų užnugarį, pavyko pa- imti Raudinės dvarą. Bolševikai, bijodami mūsų dar gilesnio ap- pėst. pulko karn. E. Noreika su

(Nukelta i 5 pusl.)

Dėmės šviesioje
Vaižganto kūryboje

((Tėsinys iš praėjusio šeštad.))

Todėl klysta tie Vaižganto kūrybos vertintojai, kurie iš jo raštų nori išvesti gamtinio kosmoso harmoniją, remdamiesi paties rašytojo posakiu apie gamtinio proceso loginę darną, nes viskas pasauly gimsta, auga, kles-ti ir prieina savo pabaigai. Šitaip Vaižgantas yra pasakęs, bet jis nėra detaliau dėstęs, kaip jis supranta šią pabaigą. Tačiau, kaip jis vaiz-duoja biologinės gamtos veikimą žmonėse bei jų aistrose, ta pabaiga dažnai būna baisi, žiau-ri, išdavikiška arba žudikiška. Todėl jokio ki-to lietuvių rašytojo kūrinuose nėra tiek prie-vartininių ir pusiau prievartininių mirčių, kaip Vaižganto raštuose. Todėl galima tarti, kad dėl biologinės gamtos neigiamos įtakos žmo-nių gyvenime Vaižgantas yra vienas tamsiau-sių lietuvių rašytojų.

Bet Vaižgantas šituo atžvilgiu nėra juo-džiausias pesimistas, nes pasirodo kaip vienas aktyviausių kovotojų prieš gamtos incercines jėgas, ar jos būtų pasyvios ar aktyvios. Jis savo asmenim, savo veikla ir raštais yra ko-vojęs prieš lietuvių patarlę, tariančią: „prieš vėją nepapūsi“. Šią iš fizinės gamtos reiškinų išvestą patarlę Vaižgantas laikė „didžiausia žmonių demoralizatore“ — beveik visų oportunistų, konformistų ir išdavikų motina. Todėl „Tėvynės Sargo“ kūrėjas žavėjos visais tais, kurie bėgė tą patarlę, kovodami prieš gamtos incercines jėgas. Pirmon eilėn jis gėrė-josi fiziniu, visuomeniniu, kultūriniu ir ki-to-kiu dvasiniu darbu, nes tai buvo tiesioginė ar netiesioginė kova prieš incercingą gamtą.

Todėl savo „Pragiedruliuose“ Vaižgantas džiaugėsi šešiavilkiais, kurie, nugalėję Aukš-taičių snėlynus, pagaliau įsikūrė grafų dva-ro centre, nes Šviestavičiai jau buvo pradėję išsigimti pasyviame rūgime. Jis ypač žavisi šešiavilkii Napalio, tuo devyndarbiu mėgė-ju, kuris, stipriai girdėdamas savy biologinės gamtos balsą, jį nugalė, fizinę gamtą vergia, žiemos snauduly miegančią lietuvių visuo-menę subėga neblogiau išjudinti už Vizgirdą ir dr. Gintautą. Vaižgantas su didele sim-patija seka Vincės Kaniavos ūkinius darbus, vadina jį Robinzonu, kai jis atstatinėja nuo-mininkų nualintą tėviškę, nes tai kova prieš žmonių ir gamtos incerciją. Kai Kaniavos vergiama gamta, lyg jam keršydamas, ne-leidžia susilaukti šeimos, rašytojas su nema-žesne simpatija seka Kaniavos pastangas at-sverti tą gamtos nuoskaudą visuomeniniu darbu. Vaižgantas taip pat su šilta simpatija žvelgia į Šiuokštų Mykolą dėl to, kad jis ne-pasidavė biologinei gamtai, atleido išdavikei Severijai ir liko ištikimas savo dvasinei mei-lei.

Barokinis žmogus

Vaižganto pažiūra į gamtą nėra vienoda, bet originali. Rašytojas yra optimistas, kai vaizduoja savo veikėjų santykius su Lietuvos gamtovaizdžiu ir mato, kaip jie gamtą pa-

vergia. Bet šviesus šypsnyš dingsta iš Vaižgan-to veido, kai jis žvelgia į savo veikėjų san-tykius su biologine gamta, kuri dažnai su-žlugdo savo vaikus, kai šie jai pasivergia. Ir dėl to jis negrimsta į juodą pesimizmą drauge su natūralistais, tokiais, kaip Zemaitė, nes gy-venime pastebi asmenų, — nors jų ir ne-daug, — kurie kovoja prieš gamtos diktatū-rą. Skelbdamas pasipriešinimą gamtos prie-vartinėms jėgoms, Vaižgantas pasirodo mū-sų literatūroj originaliai. Tiesa, Vaižgantas remia, bet jį nė nesitenkina, žvelgia aukš-gamtos neneigia, dažnai ją pabrėžia, ją atsi-čiau, šaukiasi kultūros ir religijos. Šitokių bū-du ne tik savo raštų stilium, bet ir savo pa-žiūromis i gamtą bei žmogų jis pasirodo ba-rokinio rašytoju. Jis abiem kojom stovi žė-mės gamtoj, bet jį nėra patenkintas, nes ko-vos priemonių prieš ją jis ieško aukščiau, siekdamas iki dangaus.

Būdamas barokinis, Vaižgantas nėra ir ne-gali būti nei optimistiškai šviesus, nei pesi-mistiškai tamsus, nes jame šviesios jėgos gru-miasi prieš tamsias. Todėl kas Vaižganto kū-ryboj tenorėtų matyti tik šviesias spalvas be dėmių ir šešėlių, tas mūsų rašytoją iškrepitų, susiaurindamas ir uždarydamas jį tik lie-tuvių ribose, nes težiūrėtų į jo „Pragiedrulių“ epopėją. Nors šis kūrinys yra svarbus Vaiž-ganto kūryboje, tačiau viso rašytojo neišreiš-čia. Yra dar eilė kitų apysakų, tarp kurių du liūdni kūriniai — „Dėdės ir dėdienės“ bei „Nebylys“, kurie meniniu atžvilgiu nė kiek nemenkesni už „Pragiedrulius“. Nors tos dvi apysakos yra glaudžiai susijusios su XIX am-žiaus lietuvių kaimo socialinėmis sąlygomis, tačiau savo problemomis (meilės bei drau-gystės išdavimu, seksualinės aistros klatinga galybe) jos išsina iš grynai lietuviškų ribų, pa-kyla i visažmogišką problematiką ir pasiekia ontologinį grūntą. Šitaip tos dvi apysakos pa-daro Tumą - Vaižgantą svarų ir įdomų ne tik lietuvių skaitytojams, bet ir kitataučiams.

Taigi, nešviesinant Vaižganto dirbtinai, sutinkant, kad jo kūryboj tamsių dėmių y-ra nemažiau negu šviesybių, kad šitos dėmės kartais pasiekia ontologinių gelmių, taigi svar-besnės negu šaržų pažadinti šypsniai, Vaiž-ganto kūryba su „Dėdėmis ir dėdienėmis“ bei „Nebyliu“ įgauna visažmogiškos reikšmės, kuri nėra susijusi su laiku. Atrodo, kad ypač naujoviškai skamba jo „Nebylio“ apysaka, ku-ri gali duoti medžiagos freudistų fantasti-nėms analizėms ir seksualumo problema už-burtiems didmiesčių dekadentams. Nors ki-tas kritikas i tuos pačius kūrinius gali pažiū-rėti kitaip, tačiau atrodo, kad šimtmečio pro-ga i Vaižganto kūrybą dera pažvelgti nebūti-nai tradiciškai.

1969. VII. 7.

● Šatrijos Raganos raštų dvi-tomis išleistas Vilniuje. Pokario metais tai pirmas šios žymiosios mūsų rašytojos raštų išleidimas. Dviejuose tomuose sudėti patys reikšmingiausi Šatrijos Raganos grožinės literatūros kūriniai — apysakos ir apsakymai: Sename dvare, Irkos tragedija, Viktutė, Vincas Stonis, i Šviesą. Leidinyje telpa ir P. Česnulevičiūtės strai-psnis apie Šatrijos Raganos kūry-bą.

Chicago Savings
and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos

Certifikatai išduodami tūks-tantinėmis. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų lėšų

NUOSIMČIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ, ISMOKAMI KAS TRYIS MĖNESIAI

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our spec'l money order checks
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

H O U R S : Mon 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat: 9 to 12:30

LOOK BETTER
FEEL BETTER

NATURAL VITAMINS
SALT AND SUGAR-FREE FOODS
HI PROTEIN DIET AIDS

SLIM GYM
Come in and see the "Slim Jim" as seen on TV.

HOUSE OF HEALTH FOODS
6832 So. Pulaski Road Tel. — 581-3900
Cut out for free samples

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS,
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Zarasų operacija

(Atkelta iš 4 psl.)

ėjimo, pavakareje pasitraukė iš Gudų ir Kovenkos vienkmių. Pasitraukę sustojo Grendzės, Šarlotės ir Šedorės dvarų riboje.

Rugpjūčio 27 d. bandymas išstumti bolševikus ir iš šios ribos nepavyko, vis dėlto naktį iš 27 į 28 d. karn. A. Butkūnui su II batalionu pavyko apeiti bolševikų sparną ir užimti Grendžę. Užėmus Grendžės dvarą, bolševikai buvo priversti pasitraukti ir iš Šarlotės pozicijų. Marijampolės batalionui ir gudų kuopai po ataklių kautynių pavyko užimti Šedorės dvarą (netoli Eglainės gelžkelio stoties). Antrosios brigados dalys persekiojo besitraukiantį priešą iki vėlyvo vakaro rugpjūčio 28 dienos.

Tuo laiku 2 pėst. pulko karn. J. Andriūnui iš vietos gyventojų lietuvių pavyko sužinoti, kad vienoje svarbioje vietoje senieji rusų apkasai nėra rusų bolševikų užimti. Buvo susižinota su pulko vadu, kuris įsakė tuojau užimti Sventės dvarą. Pasitvirtino gautos žinios — apkasuose nieko nebuvo, jie buvo naktį pereiti ir rugpjūčio 29 d. anksti rytą užimtas didžiulis Sventės dvaras.

Rugpjūčio 29 d. Panevėžio batalionas, po kelių didesnių ir mažesnių susirėmimų su bolševikais, priėjo prie Dauguvos upės. Sustojo prie Dvietės gyvenvietės ir upelio. Kairėje batalionas turėjo kaimynus — latvių kariuomenę, Marijampolės batalionas užėmė Alūkstos miestelį. Bolševikai šiame fronto ruože pasitraukė į dešinią Dauguvos upės krantą, sudėgindami tiltą per upę.

Tuo laiku 2 pėst. pulkas, vyr. karo vadui įsakius, turėjo susitelkti Sventės dvare, iš kur, apeinant Sventės ežerą, smogti į bolševikų užnugarį. Šio manevro tikslas buvo — priversti bolševikus pasitraukti iš apkasų pirmos brigados bare, abipus pento Zarasai-Daugpilis. Tačiau įvyko netikėtumas. 2 pėst. pulko batalionas, kuris buvo anksti rytą užėmęs Sventės dvarą, vidurdienį staiga ir stipriai buvo priešo atakuotas. Vyko aršios kautynės iki vėlyvo vakaro. Pavakareje bolševikai pasitraukė. Tad 2 pėst. pulkui suteikti paramą pirmajai brigadai nepavyko.

Laimė, tą patį dieną, t. y. rugpjūčio 29 dieną, 1 pėst. pulko 7 kuopai, karn. M. Rėklaičiui vadovaujant, pavyko prasiskverbti pro priešo apkasus Kriviškių dvaro vietoje. Šis puolimas išgąsdino bolševikus ir priverė juos nedideliame bare pasitraukti. Brigados vadas karn. K. Ladiga pasinaudojo proga ir į silpnąją priešo vietą nukreipė visą batalioną, kuris puolė Birkinėlių dvaro kryptimi. Bolševikai buvo priversti pasitraukti ir palikti senuosius rusų apkasus. Veik tuo pat laiku ir Vilniaus batalionas prisivertė ilžės ir Sventės ežerų sąsmaukoje.

Rugpjūčio 30 d. rusai bolševikai, netekę senųjų rusų apkasų, traukėsi į dešinią Dauguvos krantą, rodydami silpną pasipriešinimą, buvo gerokai pakrikę. Tačiau vis dėlto sugebėjo dar suorganizuoti Daugpilio miesto gynimą priemiestyje Gryvoje.

Vidurdienį, artėjant prie Daugpilio 1, 2 pėst. pulkams ir Vilniaus batalionui, bolševikai sutiko mūšiškius smarkia artilerijos ir kulkosvaidių ugnimi. Vyriausis karo vadas generolas S. Zukauskas įsakė per Dauguvos upę neiti ir gintis vietoje. Tuo laiku, pavakareje dešiniajame lietuvių sparne atsirado lenkų pėstininkų pulkas, kurio vienas batalionas sustojo prie Kaukonių gelžkelio stoties. Lietuviai užėmė aukštumas prie Kaukonių dvaro ir gretimas gyvenvietes, kad nesimaišytų tarpe lenkų. Dešiniame mūsų kariuomenės sparne, 300-500 metų priekyje mūsų pozicijų pasiliko stovėti lenkai. Rugpjūčio 31 d. iš abiejų pusių veikė artilerija. Lietuviai ir lenkai tvirtinosi — kasė apkasus.

Rugsėjo 1 dieną bolševikų artilerija pradėjo stipriai bombarduoti mūsų ir lenkų pozicijas.

Pavakareje bolševikai puolė ir išblaškė lenkų batalioną, esantį priekyje mūsų pozicijų, prie Kaukonių gelžkelio stoties. Bolševikų puolimas buvo labai stiprus, puolė didelėmis masėmis. Bolševikų vadai ir kareiviai pakelta nuotaika perėjo lenkų paliktus apkasus ir artėjo prie mūsų pozicijų. Lietuviai savo pozicijose laikėsi labai ramiai — nesirėdė. Bolševikai jau nesitikėjo ką nors taip arti surasti, tad ėjo drasiai. Mūsų kariai prisileido bolševikus labai arti — per 50 žingsnių ir, po trumpo šaudymo iš kulkosvaidių ir šautuvų, puolė bolševikus durtuvais. Lietuvių kontrataka buvo labai smarki, bolševikai tuoj leidosi bėgti. Mūsų kariai juos vijosi iki pat Dauguvos upės tiltų. Prie tiltų (plento ir gelžkelio) nebebuvo nei jokios sargybos. Visi bolševikai, kurie tik gyvi liko, pabėgo į Daugpilį. Saulė nusileidus, lietuviai sugrįžo ir lenkai. Jiems buvo perduotas saugojamas fronto baras ir ginklai, kuriuos jie buvo palikę, pasitraukdami nuo bolševikų. Lenkų ginklai buvo prancūziški, mums jie nebetiko. Po šios bolševikų atakos, daugiau didesnių susirėmimų su bolševikais nebebuvo.

Taip, trumpai suglaudus, pasibaigė Zarasų operacija, suteikusi Lietuvos kariuomenei garbę ir didelį laimėjimą. Visa Lietuva džiaugėsi, kad vienas priešas yra išvytas. Nors frontas su bolševikais dar buvo iki 1920 m. pradžios, tačiau jis jau nebebuvo pavojingas. Priešus skyrė natūrali gamtos kliūtis — Dauguvos upė. Kariuomenės vadovybė jau galėjo dalį kariuomenės atitraukti ir nukreipti prieš bermontinikus.

Bet apie tai kita kartą.

Lietuvos kariuomenės 8 pėst. kunigaikščio Vaidoto pulko kariai apkasuose Daugpilio fronte prieš rusus bolševikus 1919 metais. (Iš Br. Kvickio archyvo)

Jungtinės jėgos dvasios kultūros srity

Tarp naujų veikalų ne eilinis yra prof. John S. Dunne „A Search for God in Time and Memory“ (išleido The Macmillan Co., New York, 1969 m. 237 psl. 6.95 dol.). Autorius veda per kūrybos ir biografijų galeriją tokių kultūros pasaulyje neišdildomai įsirežiusių žmonių, kaip Aristotelis, Augustinas, Kalvinas, Camus, Dante, Dostojeviskis, Freudas, Pranciškus Asižietis, Goethe, Heideggeris, James, Jungas, Kantas, Kiekegaardas, Liuteris, Prusostas, Rousseau, Sartre, Scheleris, Schweitzeris, Gertrude Stein, Voltaire, Keats ir daug kitų.

Didžiųjų rašytojų ir filosofų raštuose bei gyvenime jis ieško Dievo idėjos atgarsių, aptaria tą žmogų be pasikartojančią „dieviškąją komediją“, kada pereina per desperacijos ir vienvakės pragarą, abejonių skaityklą ir

pasiekia tikrumo dangų. Autorius analizuoja kūrybinių žmonių vaikystę, jaunystę, subrendimo laikotarpį, kaip tai atsiskleidžia moderniose biografijose, ir po jų patyrimų danga sukuria galimybes jų draugystės su Dievu, iš savo asmeniškų gyvenimų išsineriant į transcendentes gelmes. Knyga pasižymi medžiagos gausumu ir išskaitytos reikalauja didesnio intelektualinio subrendimo.

Autorius šitokias studijas pasirodęs. Jis mokslus išėjęs Notre Dame universitete, gilines juos Romos Gregorianume. Profesoriaus Notre Dame universitete ir už savo gerą dėstymą laimėjo Harbison premiją, o 1960 m. gavo Rockefellerio donaciją Princetono universitete atlikti savo studijinį darbą, apipavidalintą knyga „The City of the Gods“ J. Pr.

Aleksandro Stulginskio laišškai

((Tęsinys iš praėjusio šeštad.))

Laidotuvės pagal lietuvių tradicijas

Kitas laiškas iš Lietuvos praneša: „Rugsėjo 24 d. 6 v. v. Aukštosios Panemunės kapinėse palaidojome Aleksandrą Stulginskį... P. Klimas paskutinius metus buvo labai paliejęs, o Stulginskis, nors ir žymiai vyresnis amžiumi, iki mirties buvo išlikęs sveikas, puikios atminties ir labai geros orientacijos. Mirė širdies astmos prispaustas. Rugsėjo 10 d. jį, kiek sunegalavusį, mudu su žmona aplankėme jo labai kukliame bute kooperatyviniuose namuose, Kauno kvartale. Buvo geros nuotaikos, optimistas, netikėjome, kad tai paskutinis susitikimas su juo... Abiejų (Klimo ir Stulginskio) laidotuvės buvo kuklios, bet kartu ir labai gražios, nes prie abiejų kapų susi-

rinko gana gausūs būriai jų gerbėjų... Stulginskio laidotuvės buvo itin gražios — pagal visas senoviškas lietuvių tradicijas — su egzėkvijomis A. Panemunės bažnyčioje, dalyvaujant prel. Stankevičiui. Net ir oras pasitaikė gražus. Stulginskio laidotuvėse mačiau dar visą eilę jo amžininkų, senų pažįstamų. Suprantama, kad daugelis, privengdami pavojaus iš okupantų pusės, susilaikė nuo dalyvavimo laidotuvėse. Daugiau buvo senų moterų, bet jaunimo buvo nemaža“.

Nusišypsojo ir užmerkė akis

Dar viename laiške iš Lietuvos apie a. a. Stulginskio mirtį pranešama, kad velionis, „tik kelios minutės prieš mirtį p. Juozui (atėjusiam jį aplankyti gimnaziui) pasakė, kad jau jam niekas nepadės ir už 5 min. numirė... Nusišypsojo ir užmerkė akis amžinai. Mirė, kaip pridera tikram katalikui, aprūpintas visais šv. sakramentais. Buvo pašarvotas savo mylimam bute. Neturėjo nei gėlių, nei vainikų. Buvo pakviestas į namus kunigas ir puiškus choras. Prie bažnyčios pasitiko su apeigomis keli kunigai. Bažnyčioje karstas ant katafalco buvo tarp gėlių ir vainikų. Iš karto buvo atnašaujamos trejos Mišios. Giedėjo choras ir solistas. Buvo pamokslas. Įspūdinga ir graudu. Įrašytos į juos-

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranai, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atidaro nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.

“PALANGA” RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

JUBILIEJINIS MEDALIS PASAULINIAME LEIDINYJE

Lietuvių Fondo išleistas Lietuvos valstybės 50 metų atkūrimo sukačiui paminėti jubiliejinis medalis yra atspausintas pasauliniame numizmatikų leidinyje „NUMISMATIC ISSUES OF THE FRANKLIN MINT 1969 EDITION“ (Covering the Years 1965-1968). Leidinys turi 206 psl. Jame atspausinta šimtai įvairių kraštų monetų-medalių nuotraukų, tarp kurių ir Lietuvos jubiliejinė moneta-medalis puikiai atrodė ir gražiai reprezentuoja mūsų tėvynę plačiame pasaulyje. Minėtame leidinyje medalo vertė pažymėta \$15.00. Kalėdų švenčių ir kitomis progomis šis medalis yra gražiausia ir prasmingiausia dovana, primenantis mūsų tėvynės svarbiausius ir reikšmingiausius istorinius tarpsnius. Medalis — ypač puiki dovana mūsų jaunimui.

Medalis kainu su dėžute \$12.50, be dėžutės \$10.00. Užsakant paštą, pridėti 50 c. pašto išlaidoms. Medalį galima gauti LF būstinėje 6643 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, telef. 778-2858.

DRAGAS, šeštadienis, 1969 m. lapkričio m. 15 d.

5

šių koncertams. Jie turi tris mualus, pedalus, 49 registrus; vargonai mechaniniai, o registrai elektriniai. Toliau vargonus prižiūrėsią jau lietuviai derintojai-specialistai J. Tamošaitis ir R. Savickas, paruošti minėtoje R. Vokietijos firmoje. Pirmasis koncertas naujais vargonais bus šio mėnesio viduryje. Koncertuos solistas L. Digrys, Leipcigo konservatorijos prof. V. Schetelikas, S. Sondeckio vadovaujamas kamerinis orkestras ir „Ažuoliuko“ choras, neseniai chorų varžybose Italijoje laimėjęs pirmąją premiją.

HIGH RATES

CURRENT RATE

4.75%

PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS

5.25%

PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

DĖMĖSIO! DĖMĖSIO!

1969 m. lapkričio mėn. 30 dieną, sekmadienį, 4-tą val. popiet

Clevelando 'Grandinėle'

(55 šokėjų ir muzikantų ansamblis)

ŠOKS MARIJOS AUKŠTESNIOSIOS MOKYKLOS AUDITORIJOJE

BILIETAI GAUNAMI:

Marginiuose, 2511 West 69th Street
Telefonas PROspect 8-4585,

Margučio raštinėje, 2422 W. Marquette Rd.
Telefonai — GR 6-2242 ir GR 6-2271

Biletų kainos — 2, 3, 4 ir 5 dol.

Visi kviečiami atsilankyti ir pasigrožėti aukšto lygio spektakliu.

Margutis

1970 PLYMOUTH-BARRACUDA

VISIŠKAI NAUJI "6" ir "8"

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER
GTX, FURY — DUSTER

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

4 3/4%

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of:

Mar. 31 — June 30

Sept. 30 — Dec. 31

5%

6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMACK RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

Pas dailininkę užbėgus

Jadvygos Paukštienės parodos Chicagoje proga

Dailininkė Jadvyga Paukštienė randame beplūšančią, po ilgą darbų dieną, tačiau besišypsančią. Jos rankose teptukas, aplinkui išbarstytos vinys, dažų likučiai. Tai paskutinė parodos ruošia, kurios atidarymas rytoj, lapkričio 16 dieną, 3 val. po pietų, Čiurlionio galerijoje, Chicagoje.

— Dailininkė, Jūs esate viena iš darbščiausių vidurinėsios kartos menininkių. Kaip ir surandate laiko tiek susikaupti menui?

— Kūryboj daugiau paklausau jausmų. O juos kaip žirgus — sunku sustabdyti. Man slygos kurti nelengvos. Tapau, piešiu, kai susikaupia kančia ir ilgesys. Atsisakau poilsio valandų, asmeninių malonumų. Kūryba — mano antrasis gyvenimas.

— Baigusi Kauno Meno Mokyklą, studijavote Paryžiuje, ten laimėdama premiją. Ar manote, kad šių laikų meno reikalavimai bei įvertinimas yra daug pasikeitę nuo, sakysim, 1935-40 metų?

— Nėra daug pasikeitę. Nuo 1905 metų ir kiek anksčiau, menas pradėjo išsivaduoti iš sunkių vėžio šarvų, kad galėtų didesniais žingsniais skubėti su laiku. Ne tiek menas keitėsi, kiek jis

igavo naujų, įvairių formų bei vardų. Vadavosi iš nuobodžių, akademiškų mokyklų uždarmumo. Paryžius savo reikalavimus keitė labai, sakyčiau, švelniai. Tuo tarpu Amerikoje, ypač New York'e, tradicinis menas buvo beveik neįveiktas, o komercijos ir ekstravagantiškumo tempo įtakoje keitėsi ir meno reikalavimai bei įvertinimas. Skubotumas, madingumas, įvairūs komerciniai bandymai meną žymiai paveikė.

— Ar manote, kad dailininkas turėtų keisti savąjį stilių, prisitaikyti laiko dvasiai, ar laikytis senosios mokyklos tradicijos?

— Joks kūrėjas nesitaiko ir privestinai nekeičia savo stiliaus. Aktyviai dirbant, tobulėjant, savaime jis tampa pažangus, iš šalies žiūrint, pasikeičia. Techniškas tobulėjimas, stiprėjimas spalvose, laisvė ir pasitikėjimas vyksta savaime. Dirbtinai keičiant savo veidą, dingsta tikras individualumas, originalumas, o tai patyrusi akis tuoj pastebi.

Dar daug ko norėjosi klausiti dailininkės. Tačiau matėme, kad jos laikas brangus. O jos darbas pasidžiaugti, juos vertinti ir pakritikuoti rasim laiko Jaunimo centre, parodos metu, kur jos kūryba mums pati kalbės.

Julija Švabaitė-Gylienė

Jadvyga Paukštienė

Dailininkės paroda Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, atidaryma rytoj, lapkričio mėn. 16 d. 3 val. popiet.

Trys Karaliai

Faustas Kirša išleistas okupuotoje Lietuvoje

Valstybinė grožinės literatūros leidykla "Vaga" Vilniuje neseniai išleido Fausto Kiršos poezijos rinktinę. Knyga pavadinta "Pelenų" vardu, nors joje ne vien toji poema. Kaip rašo poetas Eug. Matuzevičius (L. ir M. '69-42), "Rinktinę sudaro devyni skyriai — iš įvairių laikotarpių atrinkti poetiniai kūrinių (jų tarpe satyrinė poema "Pelenai" — I dalis ir II dalies "Antroji giesmė"). Dvejuose skyriuose — "Vėtroje" ir "Sventieji akmenys" — spausdinami eilėraščiai parašyti daugiausia antrojo pasaulinio karo metais, ir eilėraščiai, atrinkti iš F. Kiršos knygų, išleistų emigracijoje — "Tolumos" (1947) ir "Sventieji akmenys" (1951)".

Išidėmėtina, kaip dabar jau gana atvirai skaitytojai pristatomas "negrizėlis" rašytojas, tegu ir apsigaliojęs ta pristatymą lyg ir atsiprašymais bei pasiteisinimais dėl tokios knygos išleidimo:

"F. Kirša kaltino, satyros rimbu pliekė buržuazinę Lietuvos vadovus, aukštuosius valdininkus, įvairaus plauko karjeristus, bet buržuazinę Lietuvą jam atrodė vienintelė priimtina gyvenimo forma. Jis, matyt, nepajėgė kitaip spresti savo tėvynės likimo. Ir neišėjo kitokios social-

nės, politinės išeities. Lemiamu laikotarpiu nepajėgė suvokti sudėtingo istorinio vyksmo ir tam tikros istorinės būtinybės. Todėl ir vėliau, karo audros nublokštas svetur, jis ilgėjęs tėvynės, bet negrįžo į ją, nesuėmė su socialine Lietuva, nors domėjosi jos kultūrinio, literatūrinio gyvenimu..."

Ir gale — galutinis oficialus trafaretas (visai nebereikšminga, kieno pasirašytas): — "Vis dėlto, savo eilėraščiais, savo kūryba poetas grįžo į Lietuvą, į gimtąją žemę..."

(ELTA)

• Jono Murkos, žinomo lietuvių pedagogo, 80 metų gimimo sukaktis prisimintina šiemet. Jis buvo gimęs 1889. X. 21 mokytojai pradėjo baigęs pedagoginius mokslus, 1909 metais. Mirė 1965. L20 d. Šiauliuose. J. Murka, be savo tiesioginio mokytojo darbo, yra parašęs nemažą vadovėlių, chrestomatijų, iš svetimų į lietuvių kalbą išvertęs populiarių raštų. Yra garsios vadovėlių serijos "Vaikų darbymečiui" autorius.

NAUJI — PATOBULINTI GERESNI NEI PINIGAI

DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI Į LIETUVĄ

OFICIALIAI PINAI GARANTUOTI NAUJOS NUPIGINTOS KAINOS

Vneshposytorg labai nupigino visus kainas, jau dabar galiojančios. Tai reiškia, kad su DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ JŲSŲ giminėms gali pirkti ką jie nori per Vneshposytorg krautuves už KŪG PIGIAUSIAS KAINAS ir todėl GAUS DAUG DAUGIAU PREKIŲ NEI ANKSČIAU JŲSŲ giminės tai patvirtins

PATOBULINTAS PATVARKYMAS

Išvengimui kai kurių praeitų nesuapirktų, DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ dabar išrašomi neto sumoje ir visi kaimai, viso 25% bus priklaikomi. Pasiekimė šio patobulinto patvarkymo ir taip labai nupigintom kainom JŲSŲ giminės GAUS DAUG DAUGIAU PREKIŲ NEI ANKSČIAU. Todėl DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ yra geresni nei pinigai, nes su pinigais JŲSŲ giminės negali gauti tokių vertingų JŲSŲ giminės, tai patvirtins Minimumas DOVANŲ PAŽYMĖJIMO yra \$50.00, bet virš to galite siųsti bet kokio sumos. Siųsdami užsakykite pinigų, prašome pridėti dar 25%. Daugelis tūkstančių žmonių jau yra užsake DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS savo giminėms per INTERTRADE EXPRESS CORP., o dabar JŲSŲ giminės bus dar daugiau patenkinti nei anksčiau. Todėl padarykite JŲSŲ gimines laimingas. Užsakykite šioms DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS. Taip pat mes dar priminsime užsakyti Moskitch automobilams, kol išsibaigs ribotas jų skaičius.

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 E. 23rd Street New York, N. Y. 10010

REIKALAUKITE MŪSŲ NEMOKAMO KATALOGO su pilna informacija apie DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS ir apie patvarkymą dovanų persiuntimui.

Kultūrinė kronika

• LITHUANIA 700 YEARS yra įtraukta į FOREIGN AFFAIRS (1969 spalio) naujų knygų apie tarptautinius santykius sąrašą, East Europe and the Soviet Union skyriuje. Šiame sąrašė, ša-

lia autoriaus ar redaktoriaus, leidyklos, puslapių skaičiaus ir kainos, kiekviena knyga apibūdinama vienu ar pora sakinių. Apie LITHUANIA taip pažymėta: "Nepaisant pavadinimo, knygos didžiulį pasvėstą pastarojiems penkioms dešimtims metų, o baigiamasis skyrius yra "Lietuvos išlaisvinimo perspektyvos".

• Dr. Adolfas Butkus dėsytas dėstyti katalikų universitete Villanova, associate professor titulu. Pasilieka ir toliau gyventi Bethlehem, Pa., mieste, važinėdamas į universitetą. Išvykstant dėstyti kitur, ankstybesnį jo

Lehigh universiteto studentai surošė jam išleistuves dėkingumo ženklą įteikdami dailų adresą. Ligšioliniame savo darbe dr. Butkus buvo pasižymėjęs, net tris kartus buvo iškvietas į Washington liudyti prekybos komisijoje. Savo studentų tarpe buvo suorganizavęs rinkomis besidominčiųjų grupę, sudaręs šachmatininkų klubą. Naujai išleistoje "Who is Who in East" yra įtrauktas ir dr. A. Butkus, kaip pasižymintis moksle.

• Žinomo jaunojo kartos dramaturgo Kazio Sajos dviejų dalių groteskinė komedija "Mamutų medžioklė" išleista Vilniuje.

Laiškai redakcijai

Pranešu, kad straipsnelį "Sukilimas", kuris yra atspausdintas Liet. Enck. 36-tame t. 496 puslapyje ir liečia 1941 m. liepos 23—24 d. įvykius Kaune, nesu aš parašęs, nei jį rašyti įtaigojės. Apie tai čia užsimenu, nes man raštu ir žodžiu daromi dėl ano straipsnelio priekaištai.

Pateiktai tame straipsnyje pasiteisinimo minčiai nepritariu. Perversmas buvo įvykdytas naktį, legalūs persitvarkymai tokiu laiku nedaromi. Nušalintas buvo ne tik komendantas plk. J. Bobelis, bet ir bataliono vadas plk. A. Butkūnas. Abu Vyčio Kryžiaus kavalieriai, pasižymėję kovose dėl Lietuvos laisvės.

Perversmininkai tada pasikarsčiavo — padarė klaidą, dabar derėtų gailėtis, bet ne teisintis.

Kazys Ališauskas

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines —
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Vitrų 50 m. patikimas pataravimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpaušyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7053

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkaami čia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogių planų atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pinai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PROspect 6-8998

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES.
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service

2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v. šešt. 7 v. r. — 3 v. p. p. Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS CESAS

ISPŪDŽIAI, ŠEŠTĄJĄ PASKAIČIUS

(Atkelta iš 2 psl.)

būtent, poezijos...

Šeštojoje spausdinamieji Vladio Slaito eilėraščiai, atrodo, visi yra iš dabar išėjusios jo knygoje "Aguonų gaisras", kuri, be abejo, susilauks ir atskirų recenzijų mūsų spaudoje.

Danguolė Sadūnaitė savo penkiais eilėraščiais yra ištikima pati sau. Gal būt, būtų per drąsų jos eilėdarą ir poetinį pasaulėvaizdį trumpai drūtai priskirti prie imaziniško, kaip tai kai kurie vertintojai anksčiau kad yra padarę, bet ji iš tikrųjų jau turi savo tikrą nepakartojamą "sadūnaitišką" braižą, nuotaiką ir manierą. Šalia Slaito, ji bene ir bus stipriausioji poezijos atstovė Šeštojoje.

Dr. Jonu Griniumi šią apžvalgą pradėjo, juo turime ir baigti, nes jo Pradalgėje spausdinamoji komedija "Aukštinė mergelė" vis dėlto užpildo 122 tomo puslapius. Komedija trijų veiksmų, vieno scenovaizdžio, reikalaujanti 7 vaidintojų, savo tematika aktuali, techniškai nesunkiai pasta toma, o todėl ji gali būti mieliai vaidinama ne vieno po pasaulį pasklidusių mūsų teatro mėgėjų ratelių.

Beveik nuostabu, kad J. Grinius, niekad ilgiau Amerikoje ne gyvenęs, vis dėlto labai neblogai perduoda ir kiek sušarzuotą Amerikos lietuvių žargoną ir apilamai amerikietiskąją buitį. Komedijoje juokiamasi iš tūlo Amerikos lietuvių sumaterialėjimo, iš spekuliacijos tautiškumu ir tikėjimu, nors didelio literatūrinio ar dramaturginio šedevro šioje komedijoje, matyt, niekas neišvėlęs. Sakytume, kad tai yra pramogninis vaidinimas su aktuali moralu, arba, jei taip galima išsireikšti, pritaikomasis teatras. Jeigu komedija papildys mūsų teatrinį ratelį repertuarus, autoriaus pastangos tikrai nebus bergždžios.

Savo literatūrinio krūvio Šeštoji Pradalgė, tur būt, bus silpniausia iš visų buvusiųjų. Tiesa, tokio pobūdžio metraščiai niekada negali būti labai lygūs, jų vidurkis visuomet svyruos, tačiau šie kokybiškai išsiskir-

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
400 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60629
PHONE: 254-4078

4 3/4%
PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4%
6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum \$1,000

Fotografas žavioms nuotakoms

The Paul Studio
MODERN. FOTOGRAFO NAMAI
SEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGŲ NUOTRAUKAS

3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL. YArds 7-5858

DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI Į LIETUVĄ

OFICIALIAI PINAI GARANTUOTI NAUJOS NUPIGINTOS KAINOS

Vneshposytorg labai nupigino visus kainas, jau dabar galiojančios. Tai reiškia, kad su DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ JŲSŲ giminėms gali pirkti ką jie nori per Vneshposytorg krautuves už KŪG PIGIAUSIAS KAINAS ir todėl GAUS DAUG DAUGIAU PREKIŲ NEI ANKSČIAU JŲSŲ giminės tai patvirtins

PATOBULINTAS PATVARKYMAS

Išvengimui kai kurių praeitų nesuapirktų, DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ dabar išrašomi neto sumoje ir visi kaimai, viso 25% bus priklaikomi. Pasiekimė šio patobulinto patvarkymo ir taip labai nupigintom kainom JŲSŲ giminės GAUS DAUG DAUGIAU PREKIŲ NEI ANKSČIAU. Todėl DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ yra geresni nei pinigai, nes su pinigais JŲSŲ giminės negali gauti tokių vertingų JŲSŲ giminės, tai patvirtins Minimumas DOVANŲ PAŽYMĖJIMO yra \$50.00, bet virš to galite siųsti bet kokio sumos. Siųsdami užsakykite pinigų, prašome pridėti dar 25%. Daugelis tūkstančių žmonių jau yra užsake DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS savo giminėms per INTERTRADE EXPRESS CORP., o dabar JŲSŲ giminės bus dar daugiau patenkinti nei anksčiau. Todėl padarykite JŲSŲ gimines laimingas. Užsakykite šioms DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS. Taip pat mes dar priminsime užsakyti Moskitch automobilams, kol išsibaigs ribotas jų skaičius.

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 E. 23rd Street New York, N. Y. 10010

REIKALAUKITE MŪSŲ NEMOKAMO KATALOGO su pilna informacija apie DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS ir apie patvarkymą dovanų persiuntimui.

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7053

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkaami čia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogių planų atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pinai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PROspect 6-8998

LIUZ AUTO REPAIR

6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAZYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Alvydas A. Kunškas

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbkliai

• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurbklus, prelinavimo mašinas ir sūgijonus. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

Prof. dr. R. Viskanta

STASYS DAUNYS

Būsimasis mokslininkas Romualdas Viskanta gimė 1931 m. liepos 16 d. Islandžių kaime, Krosnos vls., Marijampolės aps. Antrojo pasaulinio karo audroje su tėvais pasitraukė į Vakarų ir lankė lietuvių gimnaziją Uchtėje. Gimnazijos mokslą baigė tik persikėlęs į Jungtines Amerikos Valstybes 1952 m. Chicagoje. Mechanikos inžinerijos mokslus ėjo Illinois ir Purdue universitetuose. Bachelor of Science BSME laipsnį įsigijo 1955 m. valstybiniame Illinois universitete iš mechanikos inžinerijos srities. 1956 m. Purdue universitetas suteikė magistro diplomą MSME laipsniu termodinamikos srityje, gi 1960 m. tas pats Purdue universitetas jaunam mokslininkui suteikė Doctor of Philosophy laipsnį. Kurį laiką dirbo tyrinėjimo darbu Argonne National laboratorijoje. Turį visą eilę mokslinių atžymėjimų, kurių tarpe ir "BSME with high honors from University of Illinois". Dabar profesorius School of Mech. Eng. Purdue University šilumos ir medžiagos mainų srities vedėjas, dėsto kursus šilumos ir mainų srityje, prižiūri magistro ir daktaro laipsnio siekiančių studentų mokslo darbus ir kartu veda tyrinėjimo darbus.

Prof. dr. R. Viskanta mokslinėje veikloje gyvai reiškiasi ir už universiteto ribų. Jo 63 moksliniai straipsniai išspausdinti JAV, Anglijos, Vokietijos, Olandijos ir Šveicarijos inžinerijos ir mokslo žurnaluose. Įvairių inžinerijos, ki-

Prof. dr. R. Viskanta

priklauso "Vyties" korporacijai, buvo jos vice-pirmininkas ir pirmininkas. 1956-1958 m. redagavo "Skaitybės Kelio" skyrių "Draugo" dienraštyje. Priklausė Lietuvos studentų sąjungai. Mokslinės spaudos skaitymui naudoja vokiečių ir rusų kalbas. Atvyksta dalyvauti Lietuvos mokslo ir kūrybos simpoziume.

Inž. Stasys Bačkaitis

JUOZAS SLAJUS

Stasys Bačkaitis yra gimęs 1929 m. Kaune. Gimnaziją baigė Vokietijoje, mechanikos inžinieriaus laipsnį gavo 1953 m. Rensselaer Politechnikos Institute, o 1955 m. Chrysler Institute of Engineering gavo magistro laipsnį. Savo specialybės žinias plėtė Wayne State universitete ir baigė Federalinį administracijos institutą. Yra Michigano valst. registruotas profesionalus inžinierius. Dirba Washingtone kaip struktūrinės mechanikos skyriaus viršininkas. Minėtas skyrius yra atsakingas už federalinių automašinų saugumo stan-

Inž. Stasys Bačkaitis

dartų išleidimą. Dalyvauja kaip JAV valdžios oficialus stebėtojas trijose susisiekimo saugumo ko-

Dr. A. Nasvytis

JUOZAS SLAJUS

Dr. A. Nasvytis gimė 1910 m. Panevėžio apskr. Baigęs Aušros gimn., 1937 m. VDU Kaune gavo inžinieriaus mechaniko diplomą, o 1949 m. — Hannoverio Technikos mokykloje (Vokietijoje) studijavo įmonių organizaciją ir čia gavo daktaro laipsnį. Greta inžinerijos studijų, dr. Nasvytis, mylėdamas muziką, Kauno konservatorijoje tris metus lankė fortepijono klasę. Yra dalyvavęs koncertuose kaip pianistas solistas; buvo choro dirigentas Goettingeno liet. stovykloje. Dabar gyvena Clevelande ir su žmona Brigita baigia užauginti dvi dukras ir vieną sūnų. Turi čia nuosavą firmą Consulting Engineering Transmission Research Inc. Dirba daugiausia nuosavų patentų srityje. Yra dirbęs savoje specialybėje — medžiagų atsparumo bei vibracijos srityje — projektuotoju įvairiose amerikiečių korporacijose. Turi paskelbęs (užpatentavęs) 18 savo projektų. Išspausdino vokiečių kalboje "Kombinatorijos dėsnių techni-

Dr. A. Nasvytis

koje", kuri susilaukė plataus atgarsio Europos techninėje spaudoje. 1965 m. buvo vienas iš 10 kandidatų-finalistų geriausio A-

merikos išradėjo vardui gauti.

Nepr. Lietuvoje dr. Nasvytis dirbo laborantu ir kaip lektorių asistentas technologijos fakultete Kaune. 1944-45 dirbo kaip mokslinis asistentas Berlyno aukštojoje technikos mokykloje, kartu plėsdamas savo žinias studijomis.

Dr. Nasvytis yra gerai žinomas kaip žymus lietuvių visuomenės ir sporto veikėjas, bendruomenininkas bei lietuviškos kultūros puoselėtojas. Visuomeninėje veikloje pradėjo dalyvauti studentaudamas dar nepr. Lietuvoje. Yra dirbęs ir vadovavęs įvairioms liet. akademiniams ir visuomenės pobūdžio organizacijoms; LB Tarybos narys, aktyvus sportininkas-sport organizac. vadovas. Šiuo laiku yra PLB-nės Kultūros Tarybos pirmininkas. Yra žinomas kaip aktyvus bendradarbis lietuviškoje spaudoje.

• Poetas kun. Ant. Viena-žindys, gimęs prieš 128 metus, prisimintas okup. Lietuvoje jo

GEROS NAUJIENOS

DOVANŲ Pirkėjams ir Užsakytojams DOVANŲ PAZYMEJIMŲ giminėms LIETUVOJE ir U.S.S.R.

Dabar galima pasirinkti bet kurį iš sekančių trijų metodų:

1. ISSIRINKTI IR UŽSAKYTI SPECIFINIUS DAIKTUS kaip motociklus, šaldytuvus, radijus, televizijos aparatus, kameras, rūbus ir šimtus kitų daiktų, randamų mūsų naujuose kataloguose.
2. NUPIRKTI DOVANŲ PAZYMEJIMĄ, — (MERCHANDISE PURCHASE ORDER) — už kurį jūs giminės gali pasirinkti ką nori arba
3. NUSIJUTI PREFERENTIAL SPECIAL ROUBLE CERTIFICATE — (SPECIALŲ RUBLIŲ PAZYMEJIMĄ) — su kuriuo jūs giminės gali gauti eksporto kokybės prekes, specialiomis (diplomatinėm) pažymintomis kainomis.

Toji nauja sistema supaprastina procedūrą ir pagreitina pristatymą. Simtai naujų daiktų yra pridėti. Kokybė pagerinta. Kainos sumažintos. Dėl naujo katalogo ir smulkesnių informacijų kreipkitės į bet kurią mūsų prisijungusių firmų:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106 — Tel. (215) 925-3455

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019 — Tel. (212) 281-7729

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45 St., New York, N. Y. 10036 — Tel. (212) 245-7905

ar į jų skyrius, ar tiesioginiai:

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Ave. So., New York, N. Y. 10003

Tel. (212) 228-9547

PERSPEJIMAS! Dėl savo saugumo ir greito užsakymų išpildymo, užsakykite TIKTAI per viršuje išvardintas firmas ar jų skyrius, kurių yra oficialiai pripažintos atstovauti PODAROGIFTS, Inc.

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875

J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 v. v.

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Avenue
Kampus 58th Street
Tel. — PProspect 8-9533

G E L E S
Vestuvės, banketams, laidotuviams
ir kitokioms progoms
GUŽAUSKŲ
Beverly Hills Gėlynė
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

REMIKITE "DRAUGA".

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNUS

(LACKAWICZ)

2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. Lituanica Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

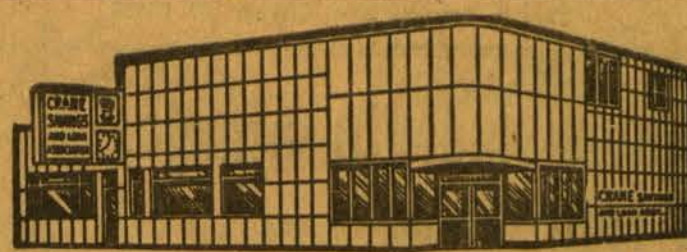
3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS

1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

CRANE SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

4 3/4%

Mokamas už Vieną Mė-
tu Certificate sąskaitas
Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas divi-
dendas mokamas už
investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.

ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street

Tel. 476 2346

1410 So. 50th Ave., Cicero

Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO

MR. NELSON

SAVININKO

SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų

Pasirinkimas Visame Mieste.

Telef. — CEDarcest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

4330-34 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YArds 7-1741-2

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

EARN **5 1/4%**
ON
\$1000

INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 3/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly. Savings in by the 10th earn from the 1st.

**STANDARD
FEDERAL**

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,500,000.00 • Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter • Federal Supervision
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • VI7-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.-6 P.M. • Tues., Fri. 9 A.M.-4 P.M. • Sat. 9 A.M.-12 Noon • Wed.-No Business Transacted

Akademines Prošvaistės

Redaguoja Aleksandras Pakalniškis

Rankraščius siųsti šiuo adresu: "Akademinės Prošvaistės",
3948 S. Artesian Ave., Chicago, Ill. 60632

Lietuvių studentų sąjunga, kur eini?

Gal būt mūsų paklausimas, liečias Lietuvių studentų sąjungos aktyvumą, yra net per daug drastiškas. Teisingiau būtų, tur būt, klausti — LSS, kur rėplioji? Mat, paskutiniai įvykiai byloja, kad mūsų bendroji Lietuvių studentų sąjunga jau priejo liepto galą. Tai liudija daug kas. Štai keletas pavyzdžių:

1. Sąjungos Centro valdyba visiškai nesirūpina skyrių veikla.
2. Skyriai yra užmigę (amžinu?) miegu.
3. Nesenai gautas aplinkraštis 1969 m. spalio 8, data sako, jog Sąjungos Centro valdyba ruošiasi "uždaryti" veiklos kromelį per Padėkos savaitgalio "suvažiavimą".
4. Gautajame aplinkraštyje (Nr. 11) bandoma teisintis dėl sąjungos veiklos nužudymo (atkreiptinas dėmesys į aplinkraščio kalbą, kuri yra baisi!).
5. Numatyta suvažiavimo programa — šokiai ir žaidimai!

Argi LSS yra užsitarnavusi tokio likimo? Nemanome. Jos istorija, ypatingai jaunimo gyvenime, yra neištrinamas indėlis mūsų šeimyninės veiklos istorijoje. Neverta čia smulkiai visokias nuopelnų minėti, tačiau verta atsiminti studentų suorganizuotą, vadovaujant Valdui Adamkui, petičijos įteikimą tuolaikiniam viceprezidentui R. Nixonui. LSS buvo nuolatinė lietuvių studento vardo iškėlėja svetimtųjų tarpe. Čia ypatingai pasizymėjo Lituanus įsteigėjas Vyt. Vygantas. Kadaise rodytomis LSS pastangomis Lituanus žurnalas dar ir dabar tebeskleidžia šviesą apie mūsų kraštą ir jo kultūrą visam pasauliui.

Pagaliau pirmojo Pasaulio lie-

tuvių jaunimo kongreso organizatorių eilėse ir vėl matėme studentus. Čia atsimintinas veiklus Algis Zaprackas.

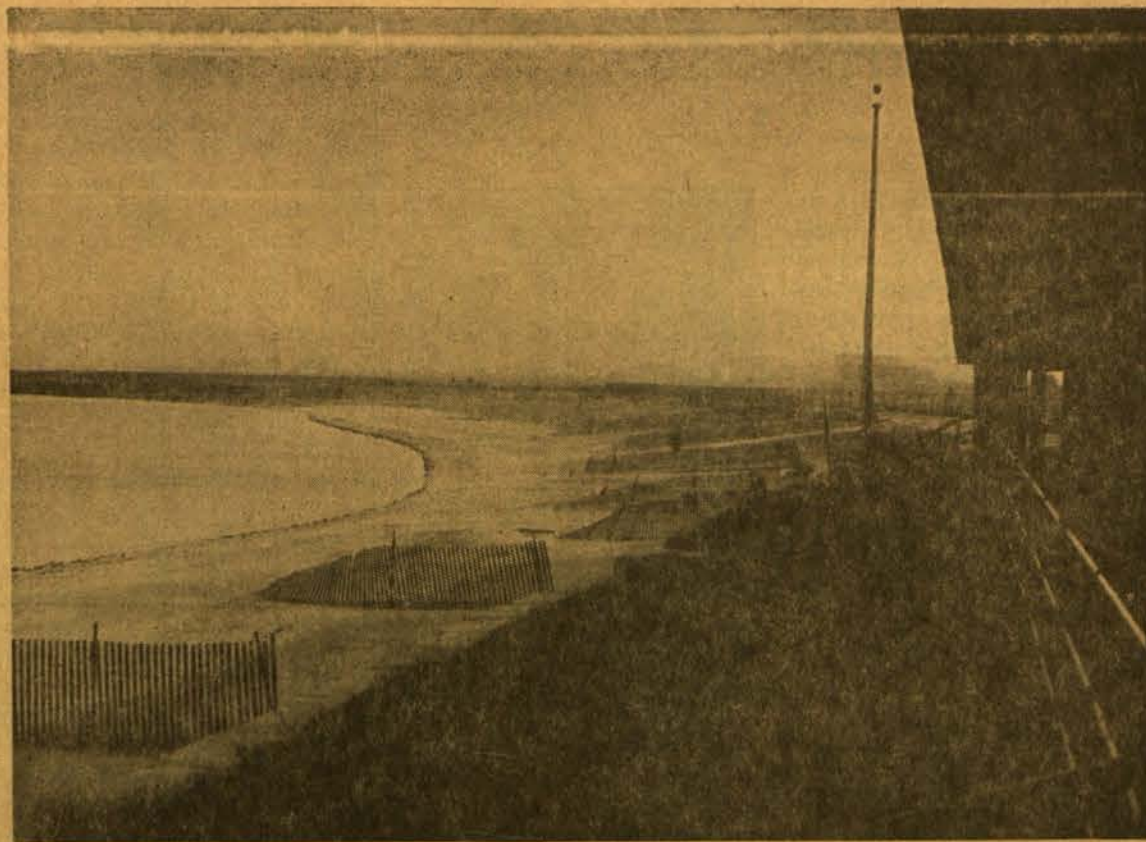
Tai vis darbai, kuriais LSS didžiavosi. Tai palikimas, kurį turėjo išsaugoti ateinančios naujos LSS vadovų gretos. Tačiau, ką mes matome šiandien mūsų sąjungoje? Beveik nieko. LSS atsidūrė ant bedugnės krašto. Tiesa, Lituanus vis dar tebeina, tačiau tai jau tik vardas, kad LSS jį leidžia, nes visą darbą atlieka alumnai.

Liūdniausias dalykas yra pati Centro valdyba. Ji per visus metus tesugebėjo išleisti vieną aplinkraštį... spalio mėnesį! Ir tas pats aplinkraštis yra labai neišklus, pilnas grubiausių lietuvių kalbos klaidų. Centro valdyba nerodė jokių pastangų atgaivinti ne tik savo (kaltindama... jaunimo organizacijas dėl neveiklos, lyg nežinodama, jog LSS sudaro ne organizacijos, bet pavieniai studentai), bet ir skyrių veiklą.

Pagaliau artėjantis LSS suvažiavimas (jei iš viso šokius ir įvairias registracijas galima suvažiavimu vadinti) irgi nieko gero nežada. Būdinga, kad dabartinė Centro valdyba, nesusigaudydama reikale, aplinkraštyje prirašė įvairių statuto keitimų, kurie nėra nei apgalvoti, nei išsvarstyti sąjungos narių. Atrodo, kad norim kažką (laidotuves?) atlikti skubiai ir mandagiai, nusiplaunant pilotiškai rankas dėl LSS veiklos sužlugdymo.

Užtat ir klausimas: LSS, kur eini?

Aleksandras Pakalniškis, Jr.

Tu ateisi su vandeniu, vėjum...

Nuotrauka Edvardo Vasiukevičiaus

Mintys rinkimų išvakarėse

(arba 1968-ųjų m. rinkiminiai apdūmojimai)

Mintys sensta. Ir šios jau pasenusios. Šiomis mintimis spaudoje pasirodžius, rinkimai bus jau seniai praėję. Bet vis tiek įdomu pamatyti, ką anksčiau žmogus esi galvojęs.

Mintys, skraidžiusios po mano galvą 1968-ųjų m. lapkričio mėn. 4-tos vakarą.

Dabartinio Amerikos prezidento žmona ponija Paukštienė norėjo Ameriką gražesnę padaryti. Deja, jos pastangų vaisių žmonių ne tik savo (kaltindama... jaunimo organizacijas dėl neveiklos, lyg nežinodama, jog LSS sudaro ne organizacijos, bet pavieniai studentai), bet ir skyrių veiklą.

O kas tą rudenį Amerikoje vyko, visi jau žino. Vyko trijų prezidentinių kandidatų, trijų vice-

prezidentinių kandidatų ir daugybės visų kitų kandidatų rinkiminės agitacijos.

Tą trečiądienį kris neviena ašara. Ir džiaugsmo ašara, ir nelaimės ašara — abi kris.

Jei bus išrinktas Ričardas, liūdna ašara per demokrato vėliavą nuriudės, jei Hubertas bus išrinktas, nedemokratiškai nusiteikusių (anot burmistro Daley) ašaros. Bet jei nei Hubertas, nei Ričardas išrinktas nebus, jei Jurgis jų vieton, tai abejų greta sustoję raudos.

Kas liečia lietuvių pažiūras į demokratiją, galima sakyti, jįsai nėra nei demokratas, nei antideokratas, o yra greičiau linkęs džiaugtis tuo, kas per vidurį važiuoja.

Ir kodėl toks lietuvių pritarimas Jurgiui? Gal jis pažadėjo išlaisvinti Lietuvą?

Ne, ne dėl to. Kita priežastis yra. Lietuviai nuo amžių yra karžygių tauta, o ir Jurgis jų yra karžygis ir riteris. Be to, viceprezidentu jis pasirinko generolą. Jau visai gerai. Generolas turi autoritetą, nors gal kiek ir abejotina, nes neturi didelės barzdos.

Deja, lietuvis šį kartą turės skaudžią ašarėlę pralieti. Ir Cicerio lietuvis, ir Marquette Parko lietuvis, ir kiekvienas kitas lietuvis, kuris rytoj už Jurgį balsuos.

Pagal visokių-visokių statistikas, patekti į Baltuosius Rūmus Jurgis beveik visiškai šansų neturi.

Hubertas per visą savo agitaciją užkabino Ričardą. Atrodė, kad jis tiek ir temoka daryti. Pažįdžiai, vienu metu jis Ričardą pradėjo vadinti Ričardu Tyliu, kam tas su juo nenorėjo mestis į diskusijas. Kitu metu Hubertas pareiškė, kad jei Nixonas būtų cemento fabriko savininkas, jo reklamos, garsinančios cementą, nebūtų galima atskirti nuo reklamų, garsinančių drebulinę.

Jei Hubertas būtų išrinktas, mano manymu, jis nebežinotų, ką toliau daryti, nes nei Ričardas, nei Jurgio užkabinti jis jau nebegalėtų.

Ričardas man atrodo kaip lydeka. Ne todėl, kad jo nosis tai primintų, bet todėl, kad jo bendra laikysena politiniams klausimams yra tokia, kaip lydekų kilpoje. Jis sako: Kriminaliniai nusikaltimai Amerikoje mano kalcencijoje turės pranykti. Arba: Karas turi būti baigtas. Kaip tas viskas turės atsitikti, jis palieka eilinio piliečio supratimui.

Dėmesio verti kandidatai, kaip Alfred E. Neumann arba Garfield Goose, 1968-aisiais metais kažkodėl į rinkiminius sąrašus nepateko. Todėl į tokią aukštą poziciją, kaip prezidentūrą, teks išrinkti tik tokius kaip Wallace, Humphrey, Nixon.

Jaunius

LIETAUS LAŠO ŽINGSNIAIS

ZIVILS BILAIŠYTĖ

I

Ėjau laikrodiniais žingsniais kambarin, kur lėtai lėtai sunkiomis ašaromis laša akmenų uolų šaltinis.
Tik aš viena girdžiu —
(saulė neužklysta į užmirštas akis)
kai sunkiasi jis per mane.

Ėjau lietaus lašo žingsniais gėlių žvilgsnių klausyti, klausyti, ar šalna jas glamonėjo šaltai, gyvybę gniaužiančiais pirštais

tik aš viena užtinopiu plakančio pumpuro širdį plaka, plaka raudona jo širdis
(saulė jį užmiršo, kaip stogas atrodo)
giliai želdžia prunkščiamas jų juokas,
giliai smelkia dūmų pirštai.

Ėjau dūmų pirštais stogo slystančiu kraštu, kur mažosios liepsnelės tyliai tyliai kelia kraujo puotą, kad naktis pabudus neišvystų slapto ritualų
(saulė pamiršo, kaip stogas atrodo)
giliai želdžia prunkščiamas jų juokas,
giliai smelkia dūmų pirštai.

Nenoriu pulso skambėjimo (saulė, kam mane pamiršai)
ir nenoriu liepsnelių prunkštimo (saulė, kodėl negrįžti)
nenoriu susimastymo ašarų (saulė, sugrįžk)
dūmai slenka, sukasi, ir juokias (saulė!)
tavo šiltos rankos tegali išgelbėti mane
(O, saule, nepalik vaikų vienų)
gelbėk mus.

II

Kai skils dangus gintaro šilumos plotais ir kai ateisi tu, paimsi mane savo šiltoje rankoje ir eisim mes tada dangum.
Tavo žėrinys plaukai išvys šešėlius.
Mes eisim kartu tan kambarin, kur verkia užmirštas uolų šaltinis, ir sustoję paguosime jį —
Tu klausysi jo ašarų, mano svajonių, ritmingo lašėjimo.

Kai nušvis gintaro plotai, eisime pamirštų pumpurų ieškoti tu paliksi jį tada plytinės kampe šalnos grubūs pirštai nebelies jo širdies tavo šypseną kurstys jo džiaugsmą, pulso plėkimą, mano akis.

Kai pakils tu su manim ir pažvelgsi į degančius stogus, subyrės ir nutils liepsnos juokas, dūmai manęs netroškins, tavo žilėsnis gesins keršto prunkštimą.

Tu ateisi su dovanom rankose — neši gintarą, vandenį, vėją, sidabrinus ratus, mano laiškus.
Sudrebės šešėlių veidai ir nušvi, suskambės daina.

Darbai ir įvykiai

• Studentų susirinkimo vakaras, kurį rengia Illinois universiteto klubas Lituanica, įvyks lapkričio 21-ą dieną, penktadienį, 7:30 v.v., Don Varnas Legion Post salėje, 6816 So. Western Av. Vakariui planuojama programa, kiu būdu negali pasiusdinti, nepakurioje, be kitų, dainuos Laima ir Ramūnas Underiai. Tik lietuvių studentai su universiteto paraišykite, kas esate ir ką žymėjimais (ID's) bus įleidžiami. Prie durų sėdės lietuvių kalbos žinovas, kuris visų kalbos žinojimą tyrinė.

• Paskutinė Studenčių ateitininkų sąjungos suvažiavimas, įvyks Dainavoje, spalio 31-lapkričio 2 dienomis buvo ir neužmirštinių momentų. Vienas, bene įdomiausių ir naujausių mūsų studentijos gyvenime, tai grupės studentų pasiūlytoji rezoliucija. Ji buvo tokia:

"SAS Suvažiavimas, atsižvelgdamas į lietuviško jaunimo įnašą bei tiesioginį nukentėjimą Vietnamo kare, prašo, kad šio krašto prezidentas būtų visas įmanomas pastangas atstatyti Pietų Vietnamo teisingumui ir žmoniškumui pagrįstą taiką."

Žinoma, rezoliucijos oponentai suvažiavimui pasiūlė jos nesvarstytą (baimė, kad rezoliucija būtų priimta?). Suvažiavimas sušlymų pritarė, ir rezoliucija nebuvo svarstyta.

• Šio skyriaus redaktorius savo pirmame vedamajame pasisakė, jog jis spausdinsias studentų kūrinius, tu kūrėba ir kūrėba, liečiančią studentus. Aišku, kad slapyvardžiu pasirašytus kūrinius jis jo Vakariui planuojama programa, kiu būdu negali pasiusdinti, nepakurioje, be kitų, dainuos Laima ir Ramūnas Underiai. Tik lietuvių studentai su universiteto paraišykite, kas esate ir ką žymėjimais (ID's) bus įleidžiami. Prie durų sėdės lietuvių kalbos žinovas, kuris visų kalbos žinojimą tyrinė.

• Šiandien 7:30 v.v. pas Vaikščius, 6641 So. Maplewood Av., įvyks Chicago Studentų ateitininkų draugovės susirinkimas. Jame paskaitą skaitys kun. dr. J. Kubilius apie hippisus ir t.t.

• Rytoj, lapkričio 16-tą dieną po ankstybų mišių Jaunimo centre, Chicago studentai ateitininkai ruošia iškylą į Fabian Hills.

• Šeštadienį, lapkričio 22 dieną, 11:00 v. ryto įvyks Korpi Satrijos susirinkimas dail. Adolfo Valeškos studijoje. Programoje numatyta šios ir amerikiečių meno pasaulio plačiai žinomos meno studijos apžiūra ir susipažinimas su vitražų gamyba ir kt. Informacijos reikalu skambinkite: 776-9275 arba 376-6489.

Laisvalaikis Studentų ateitininkų sąjungos suvažiavime... Nuotrauka Raimundo Šilkaičio

Antanas Razgaitis, Studentų ateitininkų sąjungos pirmininkas, Paulius Alšėnas, SAS vicepirmininkas ir Kęstutis Kilorys, revizijos komisijos narys, stebi suvažiavimo programos dalį. Nuotrauka Raimundo Šilkaičio

SAS suvažiavimo posėdis Nuotrauka Raimundo Šilkaičio

LIETUVIŲ STUDENTŲ SĄJUNGOS SUVAŽIAVIMO PROGRAMA

Ketvirtadienis, lapkričio 27. (Knights of Columbus, 2306 W. 69th St.)

1:00 val. Suvažiavimo atidarymas.

1:30 val. Pirmas darbo posėdis:

1. Prezidento sudarymas,
2. Pirmininko pranešimas,
3. Išdalinimo pranešimas,
4. Lituanus pranešimas,
5. Komisijų sudarymas

a/ Nominacijos,
b/ Mandatų,
c/ Spaudos,
d/ Rezoliucijos.

6. Klausimai ir sumanymai.
8:30 val. Susipažinimo vakaras.
Penktadienis, lapkričio 28.

(Knights of Columbus, 2306 W. 69th St.)

8:45 val. vak. Šokiai
Šeštadienis, lapkričio 29, (Jaunimo Centre, 5620 So. Claremont Ave.)

12:00 val. Antras darbo posėdis:

1. Mandatų ir nominacijų komisijų pranešimai,
2. Rinkimai:

a/ Centro valdyba,
b/ Kontrolės komisija,
c/ Garbės teismas,

3. Skyrių pranešimai,
4. Diskusijos dėl bendros studentų veiklos.
5. Klausimai ir sumanymai.
6. Suvažiavimo uždarymas.